

De Drie Goddelijke Deugden

Tijdschrift van Heemkunde Erfgoed Ravels
Nicolaus Poppelius vzw

Jaargang 30, nr. 117 – september 2025

Inhoudstafel

Pag. 1: Voorwoordje

Pag. 2: Ivo Cornelis, Jongenstehuis te Weelde-Statie

Pag. 12: Daguitstap naar Lommel: Museum Jacob Smits, De Wateringen en Duitse begraafplaats

Pag. 24: Huisje, tuintje, maar liever geen boompje...

Pag. 30: Fotohoek: wie staat er op deze foto?

Pag. 32: Werken in het schoolhuis op dinsdagmorgen, enkele foto's

Pag. 33: Gaat ons erfgoed deze weg op?

Pag. 34: Lief en Leed

Pag. 35: Ook dat nog...

Pag. 37: Contactgegevens

Lidmaatschap

Voor **22 euro** bent u en uw gezin als inwoner van Ravels gewoon lid van onze Heemkunde- en Erfgoedvereniging.

Voor diegenen die het tijdschrift **met de post** ontvangen is het lidgeld **€32,-**

Erelid kan u zijn voor een jaarbijdrage **vanaf €35**, (postabonnement is dan inbegrepen).

(Onze vereniging kent enkel het systeem van gezinslidmaatschap.)

U ontvangt 4 x per jaar een nummer van tijdschrift "De Drie Goddelijke Deugden".

Ook kan er aan de meeste activiteiten van onze vereniging gratis worden deelgenomen en heeft u korting op activiteiten en publicaties.

Opzegging van het lidmaatschap kan statutair eenmaal per jaar vóór 1 december.

Voorradije publicaties

1) Een ideaal eindejaar- of verjaardagscadeau

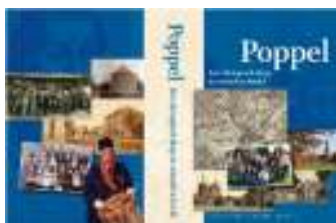
De twee volumineuze kijk- en leesboeken van deelgemeenten Ravels en Poppel. Weelde en Weelde-Statie zijn nog te koop.

Prijs: €40,- voor leden en € 45,- voor niet-leden

Verzendingskosten: Binnen Ravels=gratis

Buiten Ravels: gelieve €10,- bij te betalen

Buitenland: gelieve ons te contacteren

2) Losse tijdschriften van "De Drie Goddelijke deugden": €5,-

3) Spannend stripverhaal over het leven van de Heilige Nicolaus Poppelius:

Afbeelding voorblad: Duitse militaire begraafplaats te Lommel, overweldigend eindeloos (©Fons Adams)

Afbeelding achterblad: sluisje en aanvoer kanaal in de Wateringen te Lommel (©Luc Andries)

Voorwoordje

Cis Vissers

Van harte bedankt, Luc.

Enkele maanden geleden kondigde je vrij onverwacht je afscheid aan als voorzitter van onze vereniging. Behalve Mieke heeft geen enkel bestuurslid een andere voorzitter gekend als jou. Je hebt in de afgelopen 14 jaar steeds het voortouw genomen om onze vereniging verder te laten groeien en bloeien.

Heemkunde en erfgoed liggen je nauw aan het hart. Je schoolde je zoveel mogelijk bij om ons erfgoed op een correcte manier te bewaren.

Je onderhield nauwe contacten met het gemeentebestuur, de overkoepelende erfgoedorganisaties, de heemkundekringen uit de buurt, de parochies en de scholen. Zo konden we als vereniging ook onze maatschappelijke taak opnemen. Je zorgde voor voldoende vrijwilligers om de inhoud van al onze kerken te inventariseren, de kerkarchieven te ordenen en klasseren. Zelfs het perron van het station aan Weelde-Statie werd proper gemaakt zodat dit een ankerpunt werd langs het Bels Lijntje. Je werk voor de gemeenschap kan niet voldoende benadrukt worden.

Ook een goede organisatie binnen de vereniging was een grote doelstelling. Onder jouw leiding werd er gestart met het digitaliseren van de duizenden foto's en werden op onze website meer dan 100.000 rouwprentjes en 10.000 rouwbrieven raadpleegbaar gemaakt.

Je was de eerste om hamer, zaag en verfborstel te hanteren om ons museum en archief te onderhouden. Ook heb je verschillende tentoonstellingen in mekaar gestoken waarvan een groot deel van de bevolking heeft genoten.

Dit tijdschrift was en blijft je kindje. Je hebt tientallen artikels geschreven, artikels verbeterd en foto's gezocht. Je zorgde voor de lay-out, het drukken en verspreiden van het tijdschrift.

Ook heb je heel wat uitstappen met bus en fiets georganiseerd. Zo heb je heel wat leden laten genieten van vele mooie bezienswaardigheden uit de dichte en verre omgeving.

Kortom, een duivel doet al, steeds op de eerste rij. Ik ben er zeker van dat ik nog heel wat vergeet op te noemen. We zijn blij dat we nog steeds beroep op jou kunnen doen. Je blijft verder zorgen voor een vooraanstaand tijdschrift. Ook ben je dinsdagvoormiddag steeds paraat in het schoolhuis.

Naast een sterke voorzitter staat er ook een sterke vrouw. Mariette is de voortrekker van ons kledingarchief en zorgt mede voor het onderhoud van de gebouwen. En zeker niet te vergeten, ze bakte elke week een andere taart voor de medewerkers in het archief. Ik denk dat ik al van honderden verschillende taarten en gebak heb mogen proeven.

Een voorzitter zonder medewerkers bereikt ook niets. Ik ben blij dat we elke dinsdagvoormiddag beroep kunnen doen op minstens 15 vrijwilligers om te digitaliseren, te klasseren, opzoekingen te doen, kasten en rekken te maken en te plaatsen, klein en groot onderhoud te doen, onze financiën en website te beheren en nog zoveel meer. We hebben onlangs Ingrid, Marc, Rita, Yvo, Fons, Huug, Jan, Wim, Jan en Jos mogen verwelkomen. Hartelijk dank daarvoor.

En zeker niet te vergeten, jullie, onze leden. We zijn een grote groep van 320 gezinnen. Jullie zijn een grote steun voor onze vereniging. Want hoe meer leden we hebben, hoe beter we onze opdracht kunnen vervullen. Daarom wil ik ook op jullie beroep doen. Spreek je familie, vrienden en geburen aan om lid te worden van onze vereniging. Voor de luttele som van 22 euro kunnen ze genieten van ons tijdschrift, uitstappen, ledenfeestjes en nog zoveel meer. Wij van onze kant zullen ons uiterste best doen om jullie waar voor jullie geld te bieden. Ik dank jullie hiervoor.

Ivo Cornelis

***Stichter van het Jongenstehuis te Weelde-Statie
Zalig verklaard door de Oud katholieke Kerk***

Jan Aerts

Ivo Ernestus Josephus Maria Melania Franciscus de Paulo Cornelis werd geboren te Niel op 14 oktober 1887 als zoon van dokter Joannes Franciscus de Paulo Florentinus Frans Cornelis (1855-1926) en Maria Henrica Philomena Dol (1857-1942). Het gezin telde 10 kinderen waarvan er later 3 dokter werden en 3 priester. Na zijn schooltijd in het Sint-Gummaruscollege te Lier waar hij op het einde als 'primus perpetuus'¹ werd gevierd, besloot hij priester te worden en trok naar het seminarie te Mechelen. Hier werd hij na één jaar door kardinaal Désiré-Joseph Mercier (1851-1926) doorgestuurd naar het Pauselijk College te Rome. Hij promoveerde tot doctor in de theologie en filosofie aan de Pauselijke Universiteit Gregoriana².

Ivo Cornelis werd in 1910 tot priester gewijd en twee jaar later benoemd tot leraar Nederlands aan het Klein Seminarie te Basse-Sambre³. Omdat hij Franstalige leerlingen uit de taalgrensstreek gevoelig maakte voor Vlaamse ideeën, kreeg hij het aan de stok met de schooldirecteur. Kardinaal Mercier riep hem terug en stelde hem in oktober 1913 aan als onderpastoor van de Sint-Romboutsparochie in Mechelen.

Jeugdzorg

Te Mechelen maakte hij zich als sociaal bewogen man snel geliefd. In februari 1921 bezocht hij een moeder die op sterven lag in een zolderkamertje. Twee kinderen, totaal uitgehongerd, lagen onder haar bed op wat lompen te slapen. Van de vrouw vernam hij dat haar man een dronkaard was. Zelfs nu zat hij in de kroeg. De vrouw smeekte de onderpastoor om voor haar twee kinderen te zorgen en Ivo Cornelis, die zeer ontroerd was, beloofde dit. Toen de vader enkele uren later dronken thuiskwam, was zijn vrouw al gestorven en waren zijn kinderen met de onderpastoor vertrokken. Zijn huishoudster was niet weinig verrast, toen hij haar vroeg voor de twee jongens te zorgen. En het bleef niet bij twee. Dagelijks maakte hij miserabele toestanden mee en er volgden nog vele jongens uit arme en verwaarloosde gezinnen. Het Jongenstehuis was geboren.

In zijn tehuizen was zang en muziek belangrijk. De fanfare van het Jongenstehuis lag hem zeer nauw aan het hart. Fier stapte hij met zijn fanfare achter de Vlaamse leeuwenvlag door de straten van Mechelen. Regelmatig werden er Vlaamse liederen gezongen. Cornelis speelde hierbij viool of begeleidde op een blaasinstrument. Van deze gelegenheden werd ook gebruik gemaakt om te vertellen over godsdienstige of

¹ Primus perpetuus: uit het Latijn vertaald als "onafgebroken de eerste".

² De Pauselijke Universiteit Gregoriana werd in 1551 gesticht door Ignatius van Loyola, die eerder de orde van de Jezuïeten had opgericht.

³ Basse-Sambre: dorp gelegen tussen Charleroi en Namen.

sociale onderwerpen, of leerde hij hun over de Vlaamse kwestie en de arbeidersbeweging. Als een goed voorbeeld hiervan geldt Jan Van Kerckhoven (1911-1984) welke als 14-jarige uit een arbeidersgezin te Willebroek in het Jongenstehuis terecht kwam. Zijn vader was een overtuigde socialist en antiklerikaal. Ook Jan deelde toen die levensvisie. Hij werkte een tijdje in een fabriek. Cornelis heeft hem laten studeren en geïnspireerd om priester te worden. In 1958 werd hij als adjunct-algemeen directeur benoemd. Na de dood van Ivo Cornelis wist hij gedurende enkele jaren de Jongenstehuizen te leiden.

Vanaf oktober 1937 was Cornelis niet meer actief als onderpastoor in Mechelen, maar wijdde hij zich volledig aan zijn jongenstehuis der Heilige Theresia van het kind Jezus, dat vanaf 1934 bijhuizen en kinderdorpen opende in Weelde (1933), Niel (1942), Genk (1951), Bonheiden (1955) en Hoeilaart (1960). In 1955 was het jongenstehuis in Niel te klein en verhuisden de kinderen tussen 3 en 9 jaar naar Bonheiden. Daar werd een schooltje gebouwd voor deze kinderen. In Bonheiden werd er in 1963 een nieuw huis gebouwd voor jongens vanaf 12 jaar die nog naar school gingen. De werkende jongens werden opgevangen in een huis op de Wollemarkt te Mechelen. Op 1 januari 1965 werd VZW Jongenstehuizen Ivo Cornelis opgesplitst in verschillende vzw's. In Bonheiden vaart VZW Jeugd dorp, stichting Ivo Cornelis, voortaan een eigen koers. De nieuwe wet op de jeugdbescherming van 8 april 1965 stelde andere voorwaarden tot erkenning, waaraan het jongenstehuis niet voldeed. Van toen af besliste de raad van beheer dan ook om de kinderen in familiaal verband en in kleine groepen op te vangen. Dit betekende dat er vanaf dan sprake was van gezinnen met inwonende opvoeders. Zij hadden telkens 8 tot 10 kinderen in huis, zowel jongens als meisjes. Aan het eind van de jaren '80 veranderde de visies op het werken binnen de bijzondere jeugdzorg. Het thuismilieu werd nauwer betrokken bij het opvoedend gebeuren en jongeren werden begeleid naar een grotere zelfstandigheid. Er werd besloten om ook ieder tehuis een grotere zelfstandigheid te geven met een eigen raad van beheer. Er werd een contactcomité opgericht bestaande uit de voorzitters en directeurs van de verschillende tehuizen om de onderlinge band te behouden en de samenwerking te verstevigen. Orde en tucht zijn onmisbaar en essentieel in een instelling. Het leven in een tehuis is voor iedereen niet altijd gemakkelijk. Samen moet men met en voor elkaar het leven zo aangenaam mogelijk maken.

De Jongenstehuizen Ivo Cornelis bestaan nog steeds, maar onder een andere naam en soms op een andere plaats. Zo is het Jongenstehuis Ivo Cornelis niet meer in de Wollemarkt 26 te Mechelen, maar in Heffen (deelgemeente van Mechelen) en draagt nu de naam: 'Jeugdzorg Emmaüs – regio Mechelen'. Het Jongenstehuis Ivo Cornelis is nog steeds aanwezig in Bonheiden en heeft zich daar uitgebreid in gezinswoningen en draagt nu de naam: 'Kinderdorp – stichting Ivo Cornelis'. In Genk en in Hoeilaart is er nog steeds een Jongenstehuis Ivo Cornelis. Het Jongenstehuis te Niel (in het ouderlijk huis van Ivo en Edgard Cornelis) is er enkel geweest van 1942 tot 1955 voor de allerkleinste kinderen. In 1955 werden die kleuters opgenomen in het Jongenstehuis te Bonheiden. Het Jongenstehuis te Weelde-Statie bestaat niet meer. Dat hoorde toen ook bij het Jongenstehuis te Mechelen en was er een uitbreiding van.

Aankondigingsblad 11 januari 1936

JONGENSTEHUIS.

Wollemarkt 26, Mechelen.
Grensstatie, Turnhout.

AAN DE INWONERS VAN TURNHOUT.

Vóór ongeveer 15 jaar stichtten wij, met de aanmoediging van Z. Em. Kardinaal Mercier, het Jongenstehuis der kleine H. Theresia. Dit was opgevat als een echte tehuis voor weezen en verlaten jongens. Wij wilden onze opvoedingsmethode zoo hartelijk mogelijk en wij zouden tevens onze jongens bijhouden tot ze trouwen of alleszins op eigen beenen kunnen staan in het leven. Hierin onderscheidt zich onze inrichting van vele soortgelijke en dit maakt haar ook wel veel doelmatiger. Dat ons werk voorzag in een merkelijke leemte wordt bewezen door den grooten toeloop van jongens en de sneller uitbreiding, die we, ondanks onze zeer beperkte middelen, aan onze inrichting moesten geven.

Sinds twee jaar hebben we een bijafdeeling hier aan de grensstatie. Daar zijn reeds 45 jongens gehuisvest. Deze inrichting staat breed open voor alle belangstellende bezoekers.

Wij genieten geen enkelen officieelen steun. De meesten onzer jongens kwamen ons toe uit gemeenten, waarvan het bestuur anti-godsdienstig is en werden bij ons door priesters geplaatst. Wij worden voor hun onderhoud dan ook door niemand bezoldigd. Op onze 130 jongens — 85 te Mechelen en 45 hier — zijn we aldus voor ruim 100 enkel op de openbare liefdadigheid aangewezen.

Met de welwillende toelating van de geestelijke en burgerlijke Overheid en met aanbeveling van onderstaand lokaal Beschermend Comité, zal eerst-daags een onzer helpers zich met een steunlijst bij U aanbieden.

Wij durven rekenen op Uw zeer milde hulp. In ruil kunnen wij U enkele wijzen op het woord van den Heer: Toen gij den minste van Mijn broeders heb gevoed, gelaafd, gekleed, hebt ge Mijzelf gevoed, gelaafd, gekleed...

Ook alle giften in natura: alle eetwaren, klerstoffen, schoenen, enz., zullen zeer welkom zijn.

Edelmoedige lieden, die ons willen helpen door handwerk, naaien, stoppen, enz., kunnen ons grooten dienst bewijzen.

Bij voorbaat danken wij U zeer oprecht om Uw hulp. De Heer vergelde U!

IVO CORNELIS,
Alg. Bestuurder — Jongenstehuis.

—o—

Tot aan zijn dood hebben honderden kansarme jongens, tussen 14 en 33 jaar, bij hem een 'goede thuis' gevonden. Voor de meesten van hen werd geen enkele vergoeding betaald. Sommige ouders weigerden zelfs het kindergeld over te maken en anderen kwamen hun zoon weghalen om hem als jonge arbeider voor hen te laten werken. Later kwamen er door de jeugdrechter geplaatste jongeren bij, waarvoor wel een vergoeding was voorzien, maar waarmee er extra opvoedingsproblemen bijkwamen. Ivo Cornelis wilde vader, moeder en priester zijn voor jongeren, die het fundament moesten missen voor de opbouw van hun leven, namelijk de moederliefde en het vaderlijk gezag in de atmosfeer van een gezellige huiskring. De diepe betekenis van het Jongenstehuis ligt wellicht in het feit dat vele mooie familiekringen hieruit gegroeid zijn.

Ivo Cornelis (R) en Jan Van Kerckhoven ontfermen zich over één van hun jongens.

Opgepakt door de Duitsers

Door de grote ellende na de Eerste Wereldoorlog namen de aanvragen tot opname in het Jongenstehuis angstwekkend en van overal toe. Zo nam hij tijdens de Spaanse Burgeroorlog (1936-39) een aantal Baskische kinderen op en tijdens de Tweede Wereldoorlog verleende hij onderdak aan Joodse kinderen. Voor dit laatste feit werd hij door de Duitse bezetter in september 1944 opgepakt en even vastgezet. Gelukkig is Ivo Cornelis, getipt door zijn nichtje, op de hoogte van de inval en lukt het hem om de Joodse kinderen tijdig weg te krijgen. Het blijkt slechts uitstel, want de Duitsers dreigen willekeurig mensen op te pakken als hij de Joodse kinderen niet aan hen zou overdragen. Door een gelukkig toeval zijn de kinderen nooit op een transport naar een vernietigingskamp gezet maar naar Brusselse weeshuizen gezonden, waar ze tot de bevrijding konden blijven. Hijzelf wordt samen met de niet-Joodse kinderen gearresteerd en opgesloten in de gevangenis van de Begijnenstraat te Antwerpen, waar hij 's avonds weer wordt vrijgelaten.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd het tehuis bezet door Franse soldaten en beschoten door Duitse vliegtuigen. De 96 jongens en de leiding van Weelde slaan op de vlucht. Via Merksplas en Rijkevorsel bereikt men te voet de abdij van Westmalle, na de nodige rust en versterking kon men met bussen van het Franse leger verder naar Lier en Sint-Niklaas. De tocht ging verder per trein, in beestenwagens naar Tourcoing, waar men in personenwagens verder kon reizen naar Luchon (Fr.) Eens na drie maanden teruggekeerd in Weelde was de vlucht met alle kwellingen voorbij, maar daarop volgden vier moeilijke jaren van bezetting. Het meest pijnlijk moment was toen de Joodse kinderen 's nachts op brutale wijze uit het tehuis in Duitse legerwagens werden weggevoerd. Anderzijds was het in volle oorlog ook niet makkelijk om aan voldoende voedsel te geraken voor een dergelijke grote groep.

Weelde-Statie

In 1933 werd het jongenstehuis te Weelde-Statie opgericht. Door het feit dat deze kinderen lichamelijk pedagogisch of karakterieel gestoord waren, moest naar een gezonder milieu en een speciale onderwijsvorm worden uitgezien. Het waren geen abnormale kinderen, maar ze toonden een achterstand in hun verstandelijke ontwikkeling, hadden een familiale of sociale handicap. Het Jongenstehuis telde al meer dan 80 jongens, zodat meer uitbreiding gezocht en gevonden werd. Een houten barak van het Albertfonds uit het Ravels Kamp, een door een edelmoedige dame ter beschikking gesteld overblijfsel van de Eerste Wereldoorlog, was de bakermat. De plaats kreeg de naam 'Oasis', het zou voor het jongenstehuis snel een vruchtbare plaats worden. Spoedig voldeed echter ook dit gebouw niet meer en al in 1934 nam men zijn intrek in de nabij gelegen oude stationsgebouwen.

*Actuele toestand op 17 juni 2025
(©Jan Aerts)*

*Rechts: De vroegere gebouwen (foto
Heemkunde Erfgoed Ravels)*

Men koopt omliggende grond aan en onmiddellijk wordt met het bouwen begonnen. In de zomer van 1935 kon Monseigneur Karel Cruysberghs (1891-1976) het nieuwe gebouw al inzegenen. Twee jaar later telde het tehuis een eigen schooltje met twee klassen. Op 21 september 1936 werden deze in gebruik genomen. Waar in het begin een 60-tal jongens schoolliepen bij de zusters gingen nu niet enkel de jongens van het tehuis, maar ook de kinderen uit de buurt hiernaar school. Bij aanvang van het schooljaar 1956-57 werd de ‘werkklas’ als nieuwe vorm van lesgeven ingevoerd. Een dagje school gaan bestond in de voormiddag uit leren lezen, schrijven en rekenen en in de namiddag was er praktijk: tuinieren en/of houtbewerking. Deze laatste opleiding was niet zo onlogisch gezien de grote liefde van Sus Meert voor het hout. De lessen werden zoveel mogelijk in openlucht gegeven. In een tijdspanne van vier jaren breidde het schooltje uit naar vier klassen.

Het was inspecteur Emiel van Hemeldonck (1897-1981) die tijdens de eerste dag in het nieuwe schoolgebouw langskwam en de leerkrachten aanspoorde met het gezegde: *“U moet het onmogelijke vragen om het mogelijke te krijgen”*. Hij zou er snel terug zijn en de lesmethoden van het Jongenstehuis uitdragen naar andere scholen. Het Jongenstehuis kon dan ook rekenen op zeer sterk gemotiveerd personeel. Het zou wellicht ook niet anders gekund hebben bij Ivo Cornelis. Om de kosten van de nieuwbouw te kunnen dragen werd er beroep gedaan op de vrijgevigheid van vele filantropen. Anderzijds werden er ook Vlaamse kermissen georganiseerd. De grote slaappleats werd dan omgevormd tot restaurant, de zolder en de hooischelf werden tijdelijke slaappleatsen. Op de binnenkoer kon men tegen betaling van 3 fr. drie toertjes op een echte ezel rijden. Eén van de grote weldoeners voor de Vlaamse kermissen was grootindustriële Martin Verbeeck (1882-1959). Ook vanuit zijn moestuin op het domein Zwart Goor te Merksplas zullen er wellicht regelmatig appels en aardappelen richting Weelde-Statie zijn vertrokken. Een geschikte kampplaats vond men op zijn eigendom van de Pannenhoef te Poppel. De heer Edward Clottens werd in 1933 als eerste directeur in Weelde-Statie aangesteld. Hij werd opgevolgd door August Van Humbeeck en later door pater Troch.

Frans Meert

Frans of Sus Meert (Mechelen 06/08/1914 – Turnhout 07/09/1983), die van 1924 tot 1936 in het Jongenstehuis te Mechelen was opgenomen en er zijn diploma als onderwijzer had behaald, begon in 1939 in Weelde les te geven. Voor enkele jongens was bijzonder onderwijs noodzakelijk, omdat zij pedagogisch en/of affectief verwaarloosd waren. Sus Meert was één van de eerste jongens die door Ivo Cornelis werd

Sus Meert (foto familie Meert)

opgevangen. Bij de geboorte van zijn oudste zoon moest hij na enkele weken thuis opbiechten dat hij hem niet als ‘Joris’ had laten inschrijven, maar ‘Ivo’ had genoemd uit eerbetoon voor de man waarbij hij is opgegroeid. Later zou hij in Weelde eerst leerkracht en daarna schoolhoofd worden. Op 14 september 1946 werd hij verkozen tot voorzitter van de Oud-Ledenbond. En toen hij zich bij deze gelegenheid voor de eerste maal tot de getrouwde jongens van het tehuis richtte sprak hij het volgende: “Wij willen aan onze kinderen geven, dat wat wij nooit gehad hebben als kind: een gave christelijk-Vlaamse familiekring”. Op 15 juli 1957 nodigt hij voor de eerste oud-ledendag de leden uit te Weelde. In 1971 wordt hij door deze oud-ledenbond gevierd voor 25 jaar bestuurslid. Toen het tehuis in Weelde sloot trok het gezin Meert terug naar Mechelen en gaat Sus er tot aan zijn pensioen als directeur van het tehuis aan de Wollemarkt aan de slag. Tot slot nog een anekdote over meester Meert: hij schonk zijn lichaam voor wetenschappelijk onderzoek aan de universiteit te Leuven. Hij kreeg nooit de kans om er te studeren, maar op deze manier is hij ook aan de K.U.L. geraakt.

In oktober 1943 werd Edgard Alfons Henrica Maria Franciscus De Paula Cornelis (*Niel 20/04/1889 – †Weelde 28/08/1975), broer van Ivo en ook priester, directeur van het Jongenstehuis te Weelde.

Klaslokaal (foto Heemkunde Erfgoed Ravels)

In 1946 worden opnieuw enkele hectaren grond in de nabije omgeving aangekocht met daarop een drietal werkmanswoningen welke men verbouwt tot drie klassen. In 1948 is er een weldoenster die de hygiënische omstandigheden niet kan aanzien. Zij financiert genereus voor 4 ligbaden, 6 fonteinen in de waszaal en 8 stortbaden. Twee jaar later volgt er een grote slaapruijnte met 6 kamers voor 8 personen en 2 zalen met 30 bedden. Het tehuis ontfermde zich over 115 jongens.

Begin 1951 wordt er een zwembvijver aangelegd en koopt men de “rij”, zijnde de oude statiegebouwen. In dit gebouw wordt de werkklas houtbewerking ondergebracht, welke enkele maanden later volledig door brand werd verwoest. Al op 6 augustus van het jaar daarna wordt de eerste steen gelegd van de nieuwe school. Daarna volgden de kapel, de boerderij en het huis van hovenier. De 2 ha worden er snel 30. Op 3 oktober 1953 werd de school ingezegend. Het moest vooruitgaan bij Ivo Cornelis. In datzelfde jaar volgt ook de aanleg van een voetbalveld. Op 1 september 1956 werd de school, na langdurig aandringen van Schoolhoofd Sus Meert, door de stad Turnhout aangenomen. Voortaan werd hen Jaarlijks een som geld uitbetaald voor schoolmaterialen.

Op 23 september 1956 werd Mark Cornelis, neef van Ivo, priester gewijd. Zijn eremis ging door op 7 oktober in zijn parochiekerk te Leuven. Hierbij werd hij geassisteerd door zijn drie priesternonkels: Ivo, Edgar en Frans. Het koor van het Jongenstehuis te Weelde zorgde voor de liederen tijdens de viering. Vooral het meerstemming gezongen lied: “*Wat zijt Gij goed, o Heer. Wat zijt Gij altijd goed geweest voor mij*” trof hem dermate dat hij de wens uitdrukte dat dit lied ook tijdens zijn uitvaartdienst zou worden uitgevoerd.

E.H. Ivo Cornelis

Edgard Cornelis zou directeur blijven tot aan zijn dood in 1975. Later werd het tehuis in Weelde opgeheven en de nog aanwezige jongens werden in kleinere groepen van 9 personen onder toezicht van 3 opvoeders eventueel aangevuld met stagiairs verspreid over vier woonhuizen, respectievelijke te:

Turnhout (Tichelarijstraat 75),
Oud-Turnhout (Draaiboom 64),
Ravels (Boomgaardstraat) en langs de Vaart te Rijkevorsel.

De sluiting van het Jongenstehuis te Weelde werd door E.P. Ansfried (Marijn Geerts, Weelde 30/12/1926-Turnhout 06/09/2003) in goede banen geleid.

Jongenstehuis Ivo Cornelis vroeger en op 17 juni 2025 (@Jan Aerts)

De VZW Jongenstehuis Ivo Cornelis Turnhout met als vertegenwoordigers de Ravelse burgemeester Jozef Segers (1930-2010) en Elisabeth Devocht uit Turnhout verkopen bij akte voor notaris Alfons Boone te Turnhout op 4 augustus 1988 gronden en vijver, samen groot 2 ha 57 a 60 ca, aan 't Wagewiel VZW met zetel te Koningshooikt; de naam wordt later gewijzigd in VZW Opvangthuis De Posing, opgericht op 3 september 1992 en met zetel op het Jongenstehuis. Een akte van 26 januari 1996 voor notaris Filip Segers te Weelde vermeldt het bezit in onverdeeldheid van landbouwgrond ter streke 'Bieheide', groot 2 ha 42 a 28 ca, voor 2/5^e toebehorend aan VZW Opvangthuis De Posing (met zetel te Antwerpen) en voor 3/5^e aan Frans Mertens en echtgenote Maria Vissers, landbouwers te Turnhout. Tot slot koopt Karel Raeymaekers (°1948) en Josephina Maes (°1951) op 3 maart 2003 het vakantiehuis met weilanden en perceel bos, genaamd 'Bieheide', groot 6 ha 64 a 92 ca., ingevolge akte voor notaris Christine Van Haeren te Turnhout. Architect Raeymaekers verbouwde het gebouw met respect voor het verleden om tot zijn privéwoning.

Vlaming zijn

Ook als Vlaming heeft Ivo Cornelis veel betekend. Zijn vader was politiek actief in Niel. Hij was een tijdlang voorzitter van een christelijke groepering die sympathiseerde met priester Adolf Daens (1839-1907). In het gezin heerste een grote sociale inzet. Ivo Cornelis richtte samen met zijn broer Edgard de Vlaamse Studentenbond *‘Leven is Streven’* op, die uitgroeide tot een van de grootste bonden van het Algemeen Katholiek Vlaams Studentenverbond en was er lange tijd voorzitter van.

In een studiekring van de Katholieke Werkmanskring bracht hij een twintigtal jonge propagandisten en werklieden wekelijks samen en wakkerde hij de zelfredzaamheid van de jongeren en arbeiders aan, maakte hij hen enthousiast voor de Vlaamse strijd, die voor hem een sociale strijd was, en bestreed hij de kwalijke invloeden van socialisme, materialisme en individualisme. Zijn flamingantische houding zou zijn promotie in de kerkelijke hiërarchie zwaar belemmeren, zeker in de beginjaren. Het is inderdaad verwonderlijk dat een primus perpetuus van een college en doctor van de pauselijke universiteit Gregoriana nooit doorgroeide naar een verantwoordelijke positie. Kardinaal Mercier had over Ivo Cornelis gezegd: *“C’est un saint prêtre, mais un flamingant”*.

Als onderpastoor van de Sint-Romboutsparochie te Mechelen engageerde hij zich er meteen in de katholieke jeugdbeweging en startte het tijdschrift *Het Katholiek Patronaat*, dat tot 1920 verscheen. In 1924 stichtte hij samen met prominente katholieken als Philip van Isacker (1884-1951), Petrus Alfonsus Verbist⁴ (1888-1974), Edward Clottens (1891-1961) en Cyriel Neefs (1899-1976) een Strijdersbond tegen de Openbare Onzedelijkheid, die tien jaar later uitgroeide tot Zedenadel, een landelijke bond voor matigheid en onthouding. Zijn puriteins verzet tegen bioscoopaffiches en ander 'onzedelijk vertoon' en het verbod door het Mechels stadsbestuur op 'onkuise films', dat hij met de Strijdersbond uitlokte, haalden de nationale pers en de linkse opposanten reageerden verbolgen op die overdreven preutsheid en de censuur. Hier zat hij dan weer wel op de strenge morele lijn van kardinaal Mercier. Cornelis werd vanaf 1926 ook docent aan de katholieke Sociale School in Mechelen. De 'verheffing van het Vlaamse volk' stond voor hem voorop.

Hij was Vlaming zonder radicaal te zijn in zijn opvattingen. Hij maakte duidelijk onderscheid tussen de Vlaamse realiteit en het extremisme en legde dat ook aan zijn jongens uit. Toch werd hij omwille van zijn Vlaamse invloed op Waalse leerlingen na één jaar overgeplaatst. Aangezien hij als Vlaming geboren was, vond hij het vanzelfsprekend dat hij flamingant was en vond het dan ook doodnormaal dat hij zich voor deze taalgemeenschap inzette.

In de nacht van 30 januari 1958 werd hij 's nachts overvallen door een Hongaarse jongen die hij had opgevangen en die hem wilde beroven. Hij werd in het ziekenhuis opgenomen en zou nooit meer dezelfde worden als voorheen. Ivo Cornelis is nadien zelf naar de gevangenis gegaan om de jongen vergiffenis te schenken. Ook dit getuigt van zijn christelijke inborst en zijn naastenliefde.

Na een heilkundige ingreep in een Antwerpse kliniek overleed hij op 11 juli 1958. Op zijn kist staan de volgende letters in kruisvorm geschreven: AVV-VVK. Het vat heel goed samen waarvoor deze Vlaamse held van de christelijke naastenliefde tot op de Vlaamse feestdag geleefd had: Alles voor Vlaanderen – Vlaanderen voor Christus.

⁴ Alfons Verbist was een Belgisch Vlaamsgezind onderwijzer, pedagoog en politicus voor achtereenvolgens de Katholieke Partij, het Katholiek Verbond van België, de KVV en ten slotte de CVP.

Oecumenische Oud katholieke Kerk

Ivo Cornelis werd op 10 mei 2025 zalig verklaard door de aartsbisschop van de 'Oecumenisch Oud katholieke Kerk van de Oud katholieke Kerk van Noord-Amerika'. In de traditionele Rooms-Katholieke Kerk is het enkel de paus die iemand zalig kan verklaren. Voor de Oecumenische Katholieke Kerk gebeurde dit door de aartsbisschop Monseigneur Ivo Verbeeck. Al op 10 mei 2022 is Ivo Cornelis, samen met Edward Flanagan (1886-1948), de oprichter van 'Boys Town' in Amerika, door de 'Oecumenisch Oud katholieke Kerk van de Oud katholieke Kerk van Noord-Amerika' officieel als 'Dienaar Gods' verklaard als een eerste stap voor hun zaligverklaring. Deze verklaring is speciaal op 10 mei gebeurd, aangezien op die datum pater Damiaan - alias Jozef De Veuster (1840-1889) - gevierd wordt. Zowel pater Damiaan als Ivo Cornelis worden in Amerika geëerd als twee grote Vlaamse helden van de christelijke naastenliefde.

Sinds de Reformatie ontstond niet alleen spanning tussen katholieken en gereformeerden in de Republiek, maar ook tussen katholieken onderling. De Oud katholieke Kerk van Nederland is een kleine geloofsgemeenschap, die vooral in Nederland, maar ook in België volgelingen heeft. De aartsbisschop van deze gemeenschap zetelt in Utrecht.

De Oud katholieke Kerken hebben ten eerste geen eigen geloofsleer, maar delen in de geloofsbelijdenis van de ongedeelde kerk van de eerste tien eeuwen. Daarom verwerpen zij de nieuwe leer over het primaat zoals door het Eerste Vaticaans Concilie in 1870 gedefinieerd. De moderne wortels rusten op de Oud katholieke beweging die toen ontstond. De Oecumenische Katholieke Kerk is een jonge en moderne geloofsgemeenschap geworteld in een katholieke traditie. De gehele Katholieke en Apostolische kerk is deze van iedere gedoopte. Er wordt geen onderscheid gemaakt en iedereen is er welkom om in geloof, samenhang en verdraagzaamheid de boodschap van Christus uit te dragen.

Na het Tweede Vaticaans Concilie (1962-65) kwam echter wederom toenadering tot de Rooms-Katholieke Kerk tot stand. Er kwam meer eenvormigheid tussen de Oud- en Rooms-Katholieken doordat

¹ Mgr. Dr. Ivo Verbeeck, aartsbisschop van de Oud-Katholieke Kerk in Amerika, is een Vlaming die nu in Breda (NL) woont. Hij is de zoon van Frans Verbeeck, die samen met zijn broer Leopold twee van de eerste jongens die Ivo Cornelis in 1921 te Mechelen opgenomen heeft, wat het begin van zijn Jongenshuizen betekende.

de Rooms-Katholieke Kerk in de liturgie naast het Latijn ook de volkstaal invoerde, samen met een nieuwe ritus van misgebeden. Deze nieuwe misritus oefende ook invloed uit op de Oud katholieke kerken die al lang tevoren de oude misritus in een aangepaste versie in de volkstaal gebruikten. De oudste Nederlandse Oud katholieke kerkgemeenschap, de Oud katholieke Kerk van Nederland (1723), onderhoudt nu weer sterke oecumenische banden met de Rooms-Katholieke Kerk, hoewel deze toenadering in 1998 opnieuw bemoeilijkt werd als gevolg van de (door Rome principieel afgewezen) openstelling van het priesterschap voor vrouwen.

Een grote Meneer

Als priester heeft het gebeuren uit 1921 Ivo Cornelis later geïnspireerd en liet hij zich leiden door de woorden van Jezus Christus: “Wie een van deze kleinen opneemt, neemt Mij op”. Ook de woorden: “Wat gij voor de minstens van de Mijnen gedaan hebt, dat hebt gij voor Mij gedaan” hebben deze heldhaftige priester beziield en lagen mee aan de oorsprong van het Jongenstehuis.

Ivo Cornelis had een zeer groot vertrouwen in de mensheid omdat hij ervan overtuigd was dat in ieder mens iets goed zit en omdat zonder vertrouwen te schenken opvoeding onmogelijk is. Dit vertrouwen was ook wel nodig want door de geregelde toename van het aantal jongens en het aantal tehuizen moest hij constant op zoek naar geld. En wonderwel lukte hij er steeds in om de schulden van zijn jongenstehuizen te kunnen betalen. Wellicht ontving hij hierbij ook de steun van de Goddelijke Voorzienigheid in wie hij ook een onverwoestbaar vertrouwen had.

De Jongenstehuizen Ivo Cornelis zijn heden ten dage onderdeel van Jongerenzorg Emmaüs. Gezinnen en kinderen worden er zowel via haar dagcentrum als via een huis voor begeleiding geholpen. Hij is de redder geweest van duizenden kinderen van vele nationaliteiten. Een vader voor de wezen en voor de verwaarloosde jeugd, weldoend en troostend neerbuigend over hen, die leefden aan de zelfkant van de

maatschappij. Met zijn schrandere geest en zijn vooruitziende blik was hij op meerdere vlakken een pionier die zijn tijd voor was. Ivo Cornelis is de pionier van de jeugdzorg in Vlaanderen en vooral voor de familiaal kansarme en verwaarloosde jongeren. De problematiek van jeugdzorg, pleegzorg en adoptie is nu zeer actueel. Ook nu heeft hij ons iets te zeggen, al zijn de omstandigheden totaal verschillend. Zowel in Mechelen als in zijn geboortedorp Niel is er een ‘Ivo Cornelisstraat’ en in Mechelen is één van de stadsreuzen naar hem genoemd. Misschien een idee voor de gemeente Ravels: een ‘Ivo Cornelisstraat’ te Weelde-Statie. Dat is naast onze oprechte waardering het minste dat deze grote “Meneer” zoals hij door zijn jongens werd genoemd, wel verdient. Of moet er misschien een Ivo Cornelisstraat in Turnhout komen aangezien het Jongenstehuis Ivo Cornelis Weelde volledig op Turnhouts grondgebied is gelegen?

Ivo Cornelis (@KADOC-KU Leuven. KFA4711)

Bronnen:

Verslag- en gedenkboek Jongenstehuis Ivo Cornelis, 1933-1958, S.A.T. Doos Grijs # 02388

Een held der Christelijke naastenliefde Z.E.H. Dr. Ivo Cornelis, 1961

Het Jongenstehuis Ivo Cornelis, Mieke Meert, seminariewerk tot het bekomen van het diploma geaggregeerde van het lager secundair onderwijs, 1978

Cornelis Mark, Ivo Cornelis, een der Vlaamse groten in Kerk en samenleving, 2013

Fransje de Jongh, In de voetsporen van ... Martin Verbeeck en Maria Senden, 2019, Elikser

Gazet van Antwerpen, 12/05/2025

Bart Sas, Stadsarchief Turnhout

Heemkunde Erfgoed Ravels (Nicolaus Poppelius)

Rode Kruis Vlaanderen

Foto's Mark Cornelis, tenzij anders vermeld

Met dank aan Mark Cornelis, Martin Gibbs, Paul Malfait, Bert Hendrickx, Johan Van Steen, Karel Raeymaekers, Mieke Meert en Marc Thielemans

Geneanet en WikipediaArchief Jan Aerts

Daguitstap naar Lommel op 22 mei 2025

Luc Andries

Eerste halte: het Jacob Smits museum in Mol-Sluis

*Jacob Smits museum Mol-Sluis
(©Mieke Van Hauteghem)*

Het museum heeft zijn onderkomen in de voormalige pastorie van Sluis. Het gebouw is grondig gerenoveerd en voldoet aan de eisen van deze tijd.

Jacob SMITS, een Nederlander (°Rotterdam 9 juli 1855-†Achterbos 15 februari 1928) woonde in Mol-Achterbos. Jacob heeft in Rotterdam een opleiding tot decorateur gevolgd om in de voetsporen van zijn vader te treden. Hij heeft gestudeerd in Brussel, München, Wenen en Rome. Maar het decoreren vond hij na een tijdje niet uitdagend genoeg.

Met kunstschilder Albert Neuhuys van de Haagse School trok hij regelmatig naar de Kempen. In 1888 vestigde hij zich te Mol-Achterbos. Jacob was driemaal gehuwd en met zijn tweede vrouw Malvina had hij de perfecte echtgenote gehuwd. Omdat zijn vrouw overleed werd door haar vader leefden ze in Achterbos in armoede. In 1899 gebeurde het onvoorstelbare, eerst sterft zijn dochtertje Alice en enkele dagen later zijn vrouw Malvina.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog was hij voorzitter van het “Comité voor hulpverlening en voedselvoorziening van het “canton Mol”.

Na de oorlog had hij een nieuwe kijk op zijn schilderkunst. Hij begon etsen te maken naast zijn schilderwerk. Hij werkte veel met loodhoudende verf om de mooie blauwe luchten te bekomen op zijn schilderijen maar het lood vergiftigde hem en veroorzaakte een kaakbeenkanker. Na deze lange pijnlijke kwaal overleed hij in 1928.

Een mooi voorbeeld van een Smits-landschap uit de naoorlogse periode: een zeer lage horizon, een weids vergezicht en imposante wolken. In de verte staan enkele huizen en vooraan stapt een eenzaam figuurtje tussen velden, en daarboven bollen witte zomerwolken in de blauwe hemel. De Nederlandse Posterijen gaven in 2013 een postzegel uit met de afbeelding van dit schilderij.

Jacob Smits museum Mol-Sluis met de actuele tentoonstelling "De olifanten van Smits" (©Mieke Van Hauteghem)

De huidige tentoonstelling, Rembrandt-Smits & Hansken, loopt van 10 mei tot 12 oktober 2025 en geeft een heel andere kijk op het oeuvre van Jacob Smits. Wij kennen Smits van zijn typische Kempische landschappen en portretten. In deze expositie leren we hem kennen als een groot bewonderaar van Rembrandt. Volgens de kunstschilder was er enkel Smits en Rembrandt. Smits was niet vies van emulatie. Volgens de uitstekende gids is emulatie een vorm van kopiëren. Smits zijn bewondering voor Rembrandt was zo groot dat hij schilderijen en etsen van Rembrandt technisch trachtte te doorgronden en ze over te brengen in zijn werk met een Kempische invulling. Zelf zei Smits: "Er zijn maar twee meesters, Rembrandt en ik".

Wie of wat is nu Hansken?

Hansken was een olifant die in 1633 werd overgebracht van de Oriënt (Batavia-Jakarta) naar Europa. Deze olifant werd een beroemdheid in Europa dankzij haar begeleider Cornelis van Groenevelt die er heel Europa mee rondtrok. Oorspronkelijk was de olifant bestemd voor de dierentuin van stadhouder Frederik Hendrik.

In 1636 kocht Cornelis van Groenevelt de olifant van de stadhouder en leerde haar allerlei kunstjes. Hansken reisde te voet met haar baas Cornelis door Europa, van Scandinavië tot Italië. Hansken vertoonde tegen betaling allerlei kunstjes. Cornelis stippelde zijn route zo uit dat hij langs kermissen, jaarmarkten en speciale gelegenheden passeerde. De eerste reizen van Hansken waren vooral in Nederland.

Op 2 maart 1648 maakte de Aziatische vrouwtjesolifant een korte stop in Mol. Het bezoek van Hansken was een uniek moment in de lokale geschiedenis van Mol. Dankzij de bewaarde archiefstukken weten we vandaag nog steeds hoe bijzonder haar bezoek was.

Er hing een vrolijke stemming in het dorp. De boeren van Mol hadden zwaar geleden onder de Tachtigjarige Oorlog, maar nu kon er weer gekeest worden. Toen het nieuws zich verspreidde dat er een olifant in de buurt was, groeide de nieuwsgierigheid.

Hansken haar laatste reis in Italië werd haar door de zware reizen fataal op 9 november 1655 in Firenze. Groenevelt verkocht het lijk aan Ferdinando de Medici (groothertog van Toscane). De hertog liet Hansken villen en het geraamte werd in elkaar gepuzzeld met de huid erover gespannen. Het skelet is nog te bewonderen in het natuurhistorisch museum van Firenze.

Op de tentoonstelling in Mol staat centraal een replica van de schedel van Hansken. (©Luc Andries)

Wat is nu het verband tussen Rembrandt en Hansken?

Rembrandt heeft Hansken in Amsterdam gezien en geschetst. In één van de twaalf etsen van Rembrandt op de tentoonstelling in Mol-Sluis zien we Adam en Eva met in de achtergrond Hansken links naast de boomstam.

Ets van Rembrandt uit 1638 met links onderaan de boom olifant Hansken (©Luc Andries)

Jacob Smits museum Mol-Sluis (©Fons Adams)

*Graf van Jacob Smits in Mol-Achterbos met een bronzen
"Moeder en Kind" van George Minne*

Tweede Halte: restaurant de Groote Hoef te Lommel

Uitgebreid middagmaal, waar we niets te kort kwamen, in de Groote Hoef te Lommel (©Fons Adams)

Derde halte: de Wateringen te Lommel

Jan Aerts heeft in het tijdschrift nr. 111 van maart 2024 onze vereniging warm gemaakt om een gebied te bezoeken waar nog “gewitterd” wordt. Zo’n gebied was er vroeger ook te Ravels. Dit is verdwenen door de klei- en cementindustrie, die op zijn beurt ook verdwenen is. De mensen van Natuurpunt in Lommel-Kolonie houden zo’n gebied in stand en hebben er ons een leerrijke rondleiding gegeven.

In de negentiende eeuw vatte de Belgische staat het plan op om in de economisch achtergestelde Kempen grote delen van de braakliggende ‘woeste’ gronden om te zetten in wateringen: grote oppervlakten geïrrigeerde graslanden of vloeiveiden. Hiermee volgde men de geslaagde voorbeelden van soortgelijke projecten in het buitenland, onder andere in Italië, Duitsland, Frankrijk en Engeland, waarbij een eeuwenoud ingenieus bevoeiingssysteem, dat zijn oorsprong vond in Noord-Italië, werd toegepast. Een kanalenstelsel moest zorgen voor de aanvoer van kalkrijk Maaswater en voor transport. De hoofdader werd het kanaal Bocholt-Herentals.

Ondanks het feit dat de vooropgestelde doelstellingen niet werden gerealiseerd, bleef de grote watering van Lommel-Kolonie (213 ha) hooi leveren tot in het midden van de twintigste eeuw, wanneer kunstmest en minder arbeidsintensieve technieken hun intrede deden. De eigenaars gingen meer en meer over op het aanplanten van populieren. De vloeiveiden zijn niet enkel cultuur-historisch waardevol: ze zijn rijk aan fauna en flora, waaronder zeldzame soorten, en leveren hierdoor een sterke bijdrage aan het behoud van een grote biodiversiteit. Daarom onderhouden vrijwilligers van Natuurpunt al zo’n veertig jaar grote delen van de vloeiveiden op de oorspronkelijke, handmatige manier.

Begin rondleiding, in twee groepen, Wateringen te Lommel (@Mieke Van Hauteghem en Fons Adams))

Op wandel in de Wateringen te Lommel, de groep staat aan weerszijden van een bevoeiingsbeek (@Fons Adams)

Immaterieel cultureel werelderfgoed! Vloeiweiden van Lommel-Kolonie: weidebevloeiing als cultureel erfgoed

In het begin van het jaar krijgen de bevoeiingsgrachtjes het nodige onderhoud om beter te kunnen “witteren”. In de maand mei (22 mei 2025) is dit het resultaat langsheen de grachtjes, men ziet tussen de wuivende grashalmen het kanaaltje (©Luc Andries)

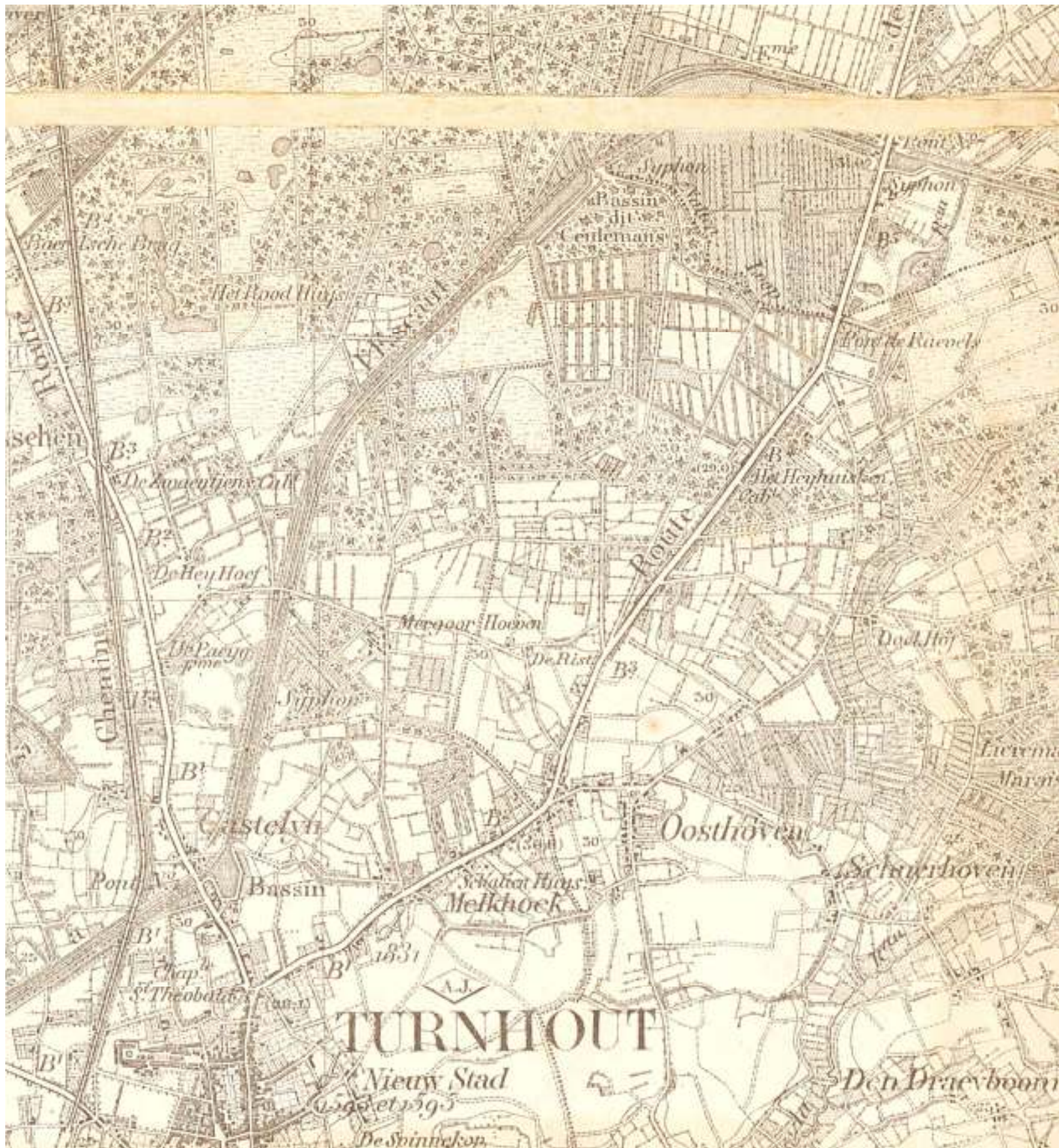
Met een totale oppervlakte van **215 ha** is de **Grote Watering van Lommel-Kolonie** de grootste overgebleven restant van het Kempense vloeiweidenproject dat de Belgische staat opzette **rond 1850**.

Vrijwilligers van Natuurpunt hebben er op ‘blok II’ 15 ha vloeiweide in de oorspronkelijke staat hersteld. Ze worden nog jaarlijks op traditionele wijze bevoeid. Gedurende enkele weken aan het eind van de winter wordt er ‘gewitterd’ en laat men het water over het gras vloeien. Vermits de ‘**Grote fossé**’, de sloot die het water aanvoert, verbonden is met het **kanaal Bocholt-Herentals**, dat onderdeel is van de verbinding tussen Maas en Schelde, worden grote hoeveelheden **kalk en andere mineralen** afgezet op de bevoeiingsbedden. Hierdoor ontwikkelde zich een **vegetatie met zeldzame planten**. In het voorjaar bewonderen de wandelaars de **talrijke bonte krokussen**, die de voorboden zijn van de bloemenzee die in de lente tevoorschijn komt. Ook de **dierenwereld** wordt sterk beïnvloed door de aanvoer van **kalkrijk water**. De uitbundige plantenweelde heeft zijn **invloed op insecten en andere ongewervelden** die op hun beurt weer het voorkomen van vogels en zoogdieren beïnvloeden.

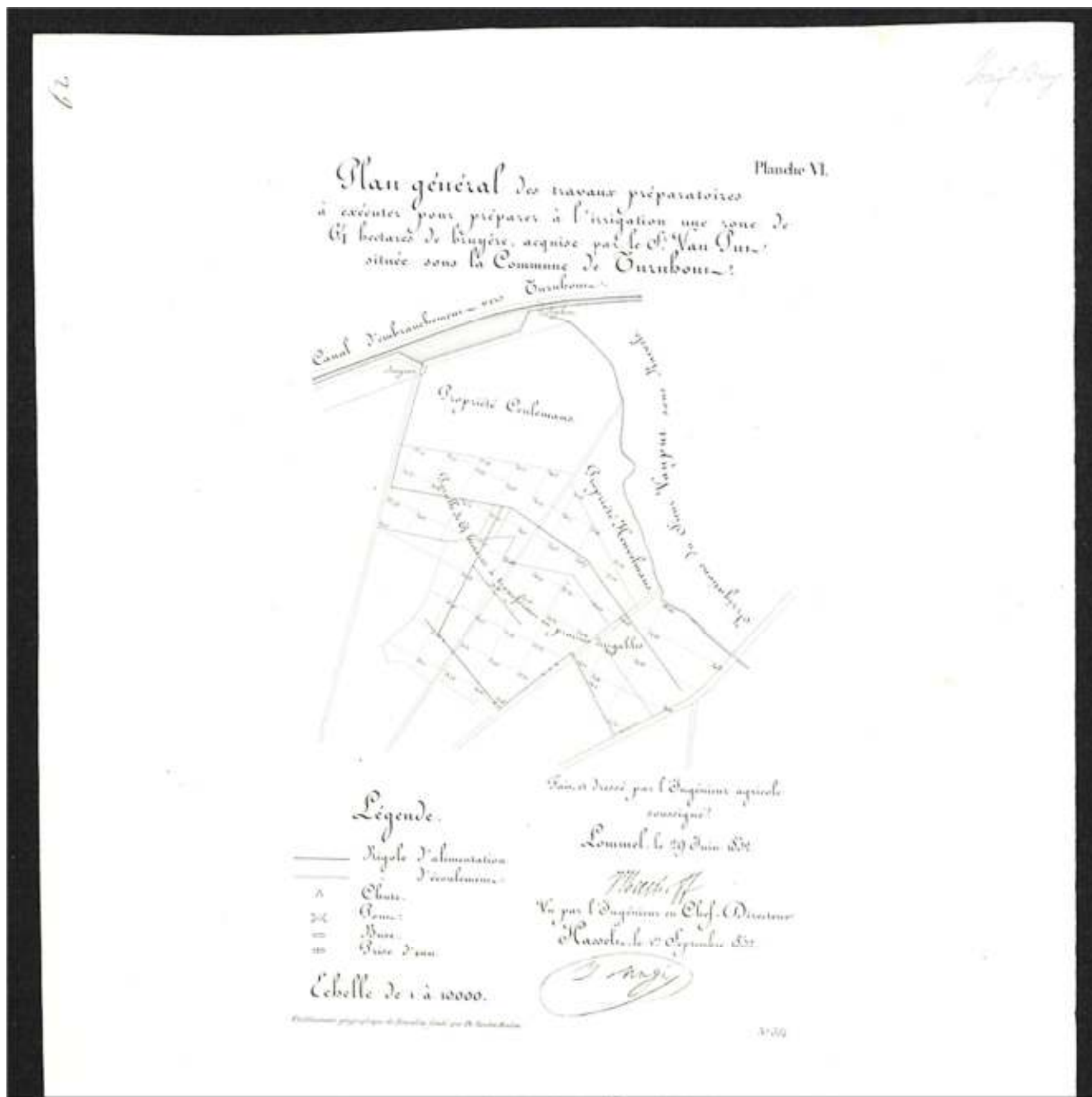
In het begin van het jaar krijgen de bevoeiingsgrachtjes het nodige onderhoud om beter te kunnen “witteren”.

De traditionele weidebevloeiing, een eeuwenoud gebruik, zal stilaan vergeten zijn als geen blijvende inspanningen geleverd worden om deze vloeiweiden te behouden of te herstellen. Gelukkig zijn er de talrijke vrijwilligers, die al 40 jaar inspanningen leveren om het behoud mogelijk te maken. Een landschapsbeheersplan kwam tot stand door de samenwerking van de Stad Lommel, Agentschap voor Natuur en Bos, Natuurpunt en Erfgoed Lommel. Het hooi vindt gretige afnemers bij **paardenliefhebbers** en schapen zorgen voor de begrazing van de ‘**toemaat**’, het nagras. Er zijn informatieve en didactische activiteiten om het collectieve geheugen aan te scherpen. Het verband tussen natuur en erfgoed krijgt stilaan meer aandacht en dat kan enkel toegejuicht worden.

In december 2023 erkende Unesco de eeuwenoude landbouwtechniek als Immaterieel Cultureel Erfgoed. Ook in Lommel wordt de traditionele irrigatietechniek nog steeds in stand gehouden. Via sloten en greppels wordt water tot op het grasland geleid. Daarbij wordt dus niets anders dan de zwaartekracht en natuurlijke stroming van het water gebruikt. Zeven landen dienden gezamenlijk een aanvraag in om het “witteren” te laten beschermen.

Op deze kaart van Ravels en Oosthoven (omstreeks 1850), waar nog geen industrie te bemerken is, kan je de vloeiveiden opmerken bij de Natten Loop en de baan Turnhout-Ravels

Een landbouwingenieur te Lommel ontwerpt in 1852 vloeiveiden (64 ha) op de grens van Ravels met Oud-Turnhout in een bos gekocht door Van Put

Vierde halte: Duitse militaire begraafplaats te Lommel-Kattenbos

Hier rusten voornamelijk Duitse soldaten die gesneuveld zijn tijdens de Tweede Wereldoorlog. Daarnaast ligt er een kleiner aantal soldaten begraven die tijdens de Eerste Wereldoorlog zijn omgekomen. Het is, voor wat betreft de Tweede Wereldoorlog, de grootste Duitse militaire begraafplaats buiten Duitsland in West-Europa. De officiële inwijding van de begraafplaats vond plaats in 1959. Volgens de Conventie van Genève hebben gesneuvelde militairen, ook in het buitenland, "Recht op Eeuwige Rust".

Duitse militaire begraafplaats te Lommel-Kattenbos: monument door Robert Tischler ontworpen, crypte waarop zich een grote kruisigingsgroep uit basalt bevindt afkomstig uit de Eifel. De beelden van Johannes en Maria zijn 3,30 meter hoog; de totale hoogte van de calvarie is 6 meter en het gewicht is 39 ton. In de crypte ligt een beeltenis van een gesneuvelde soldaat (©Fons Adams)

(©Fons Adams)

Het terrein is 16 ha groot en er liggen meer dan 38.000 soldaten uit de Tweede Wereldoorlog. Deze zijn voor het overgrote deel afkomstig uit verzamelbegraafplaatsen te Hendrik-Kapelle, Fosse, Overrepen en Neuville-en-Condroz. Daar waren ze voorlopig door de Amerikaanse Gravendienst (U.S. Battle Monument Commission) begraven, om in 1946 en 1947 naar Lommel te worden overgebracht. Sinds 1946, toen de Belgische regering met de aanleg van de begraafplaats begon, worden alle Duitse soldaten uit de Tweede wereldoorlog die op Belgisch grondgebied gevonden worden hier begraven. De 483 soldaten uit de Eerste Wereldoorlog zijn afkomstig van een soldatenkerkhof te Leopoldsburg. In 2016 lagen er in totaal 39.108 gesneuvelden.[1] Het aantal is in de loop der tijd licht gestegen omdat er nog resten van vermiste gesneuvelden werden gevonden, bijvoorbeeld omdat de overheid overging tot berging van vliegtuigwrakken. Zo werden in 2008 nog stoffelijke resten van drie personen uit de Luftwaffe ter aarde besteld. Op 21 september 2019, op de Internationale Dag van de Vrede werden, ter herinnering aan 75 jaar bevrijding en het 100-jarig bestaan van de Duitse oorlogsgravendienst, drie onbekende soldaten bijgezet. Op deze speciale gelegenheid werd eveneens een "vredesklok" gegoten, die daarna op het binnenplein voor de crypte geplaatst is.

Crypte Duitse militaire begraafplaats te Lommel-Kattenbos (©Fons Adams)

Inrichting begraafplaats

In 1952 werd de begraafplaats aan de Duitse Oorlogsgravendienst - Volksbund Deutsche Kriegsgräberfürsorge e.V. overgedragen, met een Oorlogsgraven Overeenkomst. Deze dienst heeft de begraafplaats beplant en verder ingericht. Door de vele graafwerkzaamheden werd de bodemstructuur grotendeels vernield, hetgeen resulteerde in een woestijnachtig bodemoppervlak. Dit had tot gevolg dat bij winderig weer het zand in grote stofwolken over de begraafplaats werd geblazen. In 1953 werd begonnen met het herstel van de bodem door middel van het aanvoeren van grote hoeveelheden turf en bosgrond; daarnaast werden duizenden stuks bomen, struiken en dophei aangeplant. Ook wierp men om het hele gebied een aarden wal op met een totale lengte van 1100 m. De gravendienst werd hierin bijgestaan door jongeren op jongerenwerkkamp. Waar er in 1953 ongeveer 100 voornamelijk Duitse jongeren assisteerden, waren dat in 1954 al bijna 400 jongeren uit 16 verschillende landen. Vele jongeren uit deze zomerjeugdkampen in '53/'54/'55 waren lid van verschillende jeugdorganisaties, zoals CJVM (Christlicher Verein Junger Menschen), Kolpingnetwerk of Jugendbauwerk Schleswig-Holstein. Ze gebruikten de slagzin: "Verzoening via de graven". Later kwam daar "Werk voor de vrede" bij. De jeugdkampen verspreidden zich vanuit Lommel naar bijna alle Europese landen met Duitse oorlogsbegraafplaatsen.

In het in 1993 geopende ontmoetingshuis voor de jeugd "Huis Over Grenzen" vinden internationale (jeugd)ontmoetingen plaats. Dit educatieve centrum doet vooral dienst als vredes- en herinneringscentrum, waar bezoekers onder andere in gesprek kunnen gaan met ooggetuigen en nabestaanden van oorlogsgetroffenen. De bedoeling is om over de graven heen aan vrede en de Europese eenwording bij te dragen.

Identificatie van gesneuvelden

Voor iedere twee soldaten is er meestal één kruis. Er zijn echter enige graven, die de resten van meerdere personen bevatten. Midden twintigste eeuw bestond DNA-onderzoek nog niet, dus was het in sommige gevallen moeilijk om uit te maken aan wie bepaalde lichaamsdelen toebehoorden. In enkele gevallen zijn broers bij elkaar begraven. Daarnaast heeft ook gesneuveld medisch personeel (artsen, verpleegsters) hier een laatste rustplaats gevonden. Eerder waren 13.000 stoffelijke overschotten niet geïdentificeerd. Hiervan waren er tot 2008 ongeveer 7.000 alsnog bekend geworden. Medio 2017 waren 6.480 gevallen nog niet geïdentificeerd.

Er is getracht om van iedere gevallene de naam, geboortedatum, sterfdatum en rang of functie te achterhalen, hetgeen echter in veel gevallen niet lukte; vele Duitse archieven gingen tijdens de geallieerde bombardementen in vlammen op. Met name van de gesneuvelden uit de Eerste Wereldoorlog is, behoudens enkele uitzonderingen, slechts de naam en de datum van overlijden bekend. Iedere gesneuvelde heeft een 'vaknummer' gecombineerd met een rijnummer op het kruis.

Een toeristische tip nabij de begraafplaats: fietsen door de bomen in Nat. Park Bosland

In Pijnven fiets je door de boomtoppen. Op dit fietspad aan knooppunt 272 van het fietsroutenetwerk geraak je veilig in hogere sferen. Letterlijk, want je fietst via een dubbele cirkel tot op 10 meter hoogte tussen de bomen. Je ziet, voelt en ruikt de natuurpracht.

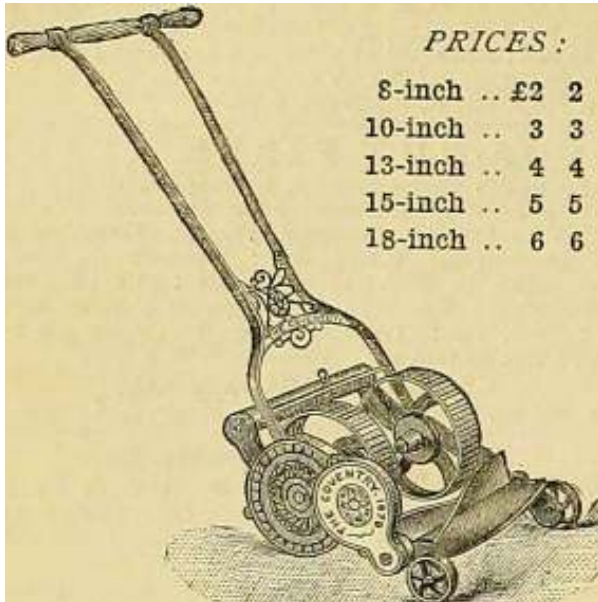
Net zoals bij 'Fietsen door het Water' in Bokrijk en 'Fietsen door de Heide' in Nationaal Park Hoge Kempen biedt dit pad een unieke beleving in harmonie met de natuurlijke omgeving.

Het pad stijgt geleidelijk tot een hoogte van 10 meter en is 700 meter lang. De palen symboliseren de rechte stammen van de dennenbomen. Dat zorgt ervoor dat de constructie mooi in de omgeving opgaat.

Huisje, tuintje, maar liever geen boompje?

Hoe was het vroeger? Wat zal het worden?

Luc Andries

“Vroeger” hadden de mensen niet specifiek een tuin zoals we die tegenwoordig kennen. De tuin was een voedselbron met een kippenhok, een moestuin en een boomgaard.

We hebben in ons fotoarchief veel foto’s waar de mensen in de zomer buiten zitten in tamelijk hoog gras dat amper een tweetal keer met de zeis gemaaid werd tijdens de periode april - september. Verder zien we op die foto’s steevast een groentetuin, een boomgaard en andere bomen. Gazon zoals in Wimbledon zien we überhaupt niet. Als er al eens mooi zomerweer was op een zondag werd het huismeubilair in de tuin gezet en genoot men van het mooie weer. De eerste grasmaaiers zijn ontwikkeld omstreeks 1830 in Engeland. Het gras kon gelijkmatig worden gemaaid en men kon speelvelden maken voor: voetbal, tennis, rugby en andere typische Engelse sporten.

Advertentie voor een Engelse grasmaaier, 1881 (bron: The Gardeners’ chronicle)

De Poppelse missiezuster Theresia Ruts (dochter van burgemeester Henri Ruts) met haar familie te Poppel poseren in het hoge gras in de boomgaard. (©HER Nicolaus-Poppelius)

Sinds een zestigtal jaren hebben de tuinmeubelen en dito parasols hun intrede gedaan. Er zijn ondertussen al verscheidene modellen de revue gepasseerd van massief houten tot belachelijk plastic exemplaren die bijna voor eenmalig gebruik bestemd zijn. Nu, zijn we zover dat er heuse tuinsalons in namaakriet (gevlochten aluminium) met een buitenkeuken en dito groot terras met nog een zwembad erbij schering en inslag zijn. Waar is de degelijkheid van vroeger? Er zijn zelfs eigenaars die heel hun eigendom verharden. “Leve de vooruitgang!”

Nu, met de realiteit van klimaatverandering in gedachten, is het tijd om zelf in actie te komen. Dat kan heel concreet: door de stoep of oprit deels open te breken en tegels te vervangen door planten, struiken of bomen. Ook het aanleggen van een groene gevel of een bloemenperk in plaats van grind draagt bij aan een gezondere leefomgeving. Zo zorgen we samen voor minder wateroverlast, een beter grondwaterpeil en meer biodiversiteit in onze straten en tuinen. Kortom, iedere tegel eruit en een stukje groen erbij maakt echt verschil—voor jezelf, je burens én het hele dorp.

“Leve de ontharding!”

In de huidige tuinen zien we door de droogte veel bruingebrande grasvelden of zelfs woestijnen. In het artikel van de Standaard van 3 juli 2025 dat hierna volgt, wordt er gepleit voor de nodige bomen in de tuin omdat deze een “airco-effect” hebben.

De Poppelse missionaris Vincent Van Beurden met zijn zussen te Poppel in het hoge gras (©HER Nicolaus-Poppelius)

Veel lokale overheden proberen privétuinen in te zetten voor adaptieve klimaatdoeleinden, maar worden daarin beknot door Vlaamse regelgeving, schrijven Stéphanie De Somer en Matthias Vangenechten. Professor en masterstudent rechten (UAntwerpen). Hij schreef onder haar begeleiding een masterproef over het adaptieve klimaatpotentieel van tuinen door de lens van het lokale recht en vergunningenbeleid.

In tijden van hitte valt pas echt op wat de waarde is van kleine natuurelementen. Zo zijn enkele bomen op een dorpsplein of langs een wandel- of fietsweg vaak al redders in nood voor wie wat verkoeling zoekt. Ook de manier waarop we private tuinen inrichten, kan een verschil maken. Het maakt uit of een tuin volledig is verhard of bestaat uit hoog gras, bomen en struiken. Die laatste tuinen bieden schaduw, houden water beter vast in de

bodem en hebben vruchtbaardere bodems. Tuinen hebben niet alleen potentieel over klimaatadaptatie, hun inrichting kan ook een verschil maken voor het behoud van de biodiversiteit. Vlaanderen telt ruim twee miljoen tuinen, die volgens het Vlaamse klimaatadaptatieplan goed zijn voor 12,5 procent van de oppervlakte. Het adaptief klimaatpotentieel van Vlaamse tuinen is dus aanzienlijk. Lokale overheden kunnen met eigen stedenbouwkundige verordeningen en met hun vergunningenbeleid belangrijke verplichtingen en beperkingen opleggen voor de inrichting van tuinen. Zo kunnen ze procentuele verhardingsbeperkingen vastleggen en opleggen welk type verharding er mag worden gebruikt. Via de verplichte 'toets van een goede ruimtelijke ordening' hebben lokale overheden bovendien beleidsruimte op het niveau van individuele vergunningaanvragen. Zo kunnen ze opleggen dat bomen moeten worden behouden of verharding moet worden vermeden. Uit ons onderzoek blijkt dat steeds meer gemeenten dat doen. Ook is er de mogelijkheid om stedenbouwkundige voorwaarden op te leggen. Een vergunning wordt dan maar afgeleverd als de voorwaarde is vervuld, zoals het planten van een boom of het verwijderen van verharding.

De fontein, de oase in het hitte-eiland

Hindernissen

Die lokale inspanningen om tuinen aan het klimaat aangepast te reguleren stuiten op hindernissen. Zo hebben gemeenten lang niet altijd de capaciteit om hun lokale verplichtingen te handhaven. Een ander probleem is dat stedenbouwkundige verordeningen alleen van toepassing zijn bij vergunningaanvragen. Gemeenten kunnen dus geen onthardingspercentages opleggen aan wie in het verleden met een geldige vergunning zijn tuin (deels) heeft verhard, tenzij die persoon op een gegeven ogenblik een vergunning voor bijvoorbeeld verbouwingswerken zou aanvragen. Om lokale overheden in dat opzicht meer bevoegdheid te geven, zou een tussenkomst van de Vlaamse decreetgever noodzakelijk zijn.

Dat de lokale regelgeving sterk verschilt per gemeente, helpt ook niet, maar nog funester zijn de vrijstellingen voor vergunningen op het Vlaamse niveau. Drie Vlaamse normen in het bijzonder spelen een belangrijke rol. Om te beginnen heb je pas een vergunning nodig om bomen te kappen bij een stamomtrek van een meter op een meter boven het maaiveld. Zelfs díe bomen mag je zonder vergunning kappen als ze binnen de 15 meter van je

woning staan. Verharding is ook vrijgesteld van vergunning in zij- en achtertuinen die kleiner zijn dan 80 vierkante meter.

Het valt moeilijk te begrijpen waarom bomen op minder dan 15 meter van de woning vogelvrij moeten zijn. Dat kunnen immers grote en aan het klimaat aangepast waardevolle bomen zijn. Ook het feit dat stadstuintjes volledig of bijna volledig mogen worden verhard, is onbegrijpelijk, gezien de grote impact van groen op de leefbaarheid in steden.

Het kan eenvoudiger

Uit ons onderzoek blijkt dat lokale besturen zich daardoor niet laten ontmoedigen en creatief omspringen met de rechtsregels. Zelf nieuwe vergunningplichten invoeren kunnen ze niet meer, maar volgens het Vrijstellingsbesluit is het wel mogelijk om van vergunning vrijgestelde handelingen materieel zo te reguleren dat ze opnieuw vergunningplicht opleggen. Kunt u nog volgen? Om het concreet te maken: een gemeente die een maximale verharding van 40 procent oplegt in de zij- en achtertuin, kan zo de vrijgestelde 80 vierkante meter op het Vlaamse niveau omzeilen. Dat leidt ertoe dat de ene gemeente een beklinkerde achtertuin van 80 vierkante meter zonder vergunning toelaat, terwijl je in een buurgemeente maximaal 40 procent van de achtertuin kunt verharden en die verhardingen ook nog eens uit waterdoorlatende materialen moet bestaan.

Het kan nochtans eenvoudiger. Schaf de aangehaalde vrijstellingen af en installeer op decretaal niveau een ambitieuze bovengrens voor verharding en een even ambitieuze ondergrens voor de bescherming en creatie van groen. Steden en gemeenten voelen zich zo minder genoodzaakt om zelf regels uit te vaardigen en er is overal een waarborg aangepast aan het klimaat. Speelruimte moet er blijven: de context van een stad is niet die van een plattelandsgemeente.

Creëer ook een decretaale basis voor onthardingsinitiatieven: leg bindende onthardingsdoelen op aan bestaande constructies, uiteraard aan evenwichtige voorwaarden en met flankerende maatregelen waar nodig.

Het Vlaamse klimaatadaptatieplan beschouwt lokale besturen als cruciale partners om de doelstellingen op het vlak van klimaatadaptatie te verwezenlijken. Het is dan maar logisch dat de Vlaamse overheid die lokale besturen helpt om die doelstellingen te bereiken en dat de regels van dat Vlaamse niveau vallen te rijmen met de lokale inspanningen.

Onze gemeente zal het goede voorbeeld geven door een onthardingsproject bij het gemeentehuis

Lokale besturen realiseren pilootprojecten rond ontharding in dorpskernen

"Kempen breekt uit" investeert 2.880.908,33 euro in een klimaatbestendige Kempen en kan rekenen op steun van Europa via het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling dat 1.152.363,33 euro investeert (EFRO2057). Daarnaast krijgt het project van de provincie Antwerpen 5% cofinanciering, wat neerkomt op 144.045,55 euro.

Met 'Kempen breekt uit' realiseren 6 Kempense gemeenten een klimaatadaptieve herinrichting van verschillende prominente locaties in dorpskernen van de Kempen. De dorpspleinen van respectievelijk Retie, Olmen (Balen) en Morkhoven (Herentals); het centrum van Vosselaar; de kerkomgeving van Sint-Jozef-Rijkevorsel en de omgeving van het gemeentehuis in Weelde (Ravels) worden onder handen genomen.

Doelstelling

De Kempense gemeenten vatten met 'Kempen breekt uit' en in samenwerking met IOK, een performant traject aan dat inzet op het vermijden, terugdringen en afkoppelen van verharding.

Hun lokale ambities om tegen 2030 per inwoner 1 m² ontharding en 1 m³ extra opvang en infiltratiecapaciteit voor regenwater te realiseren, gaan gepaard met de vergroening van de woonomgevingen, creatie ontmoetingsplekken, realisatie van aangename speelpleintjes, het verkeer vertragen, kortom van de Kempen een aangename plaats maken om te wonen.

De gemeenten geven met dit project invulling aan hun voorbeeldfunctie, waardoor draagvlak wordt gecreëerd voor het investeren in klimaatadaptatie en ontharding. Op die manier wordt een eerste en essentiële stap gezet, vooraleer het onthardingstraject verbreed kan worden richting inwoners en bedrijven.

De complexiteit en beoogde impact van 'Kempen breekt uit' garandeert een leertraject dat resulteert in kennisopbouw. Dankzij de regionale aanpak worden schaalvoordelen benut om samen op een efficiënte wijze expertise op te bouwen en nieuwe beleidsinstrumenten te ontwikkelen. Denk daarbij aan nieuwe type-

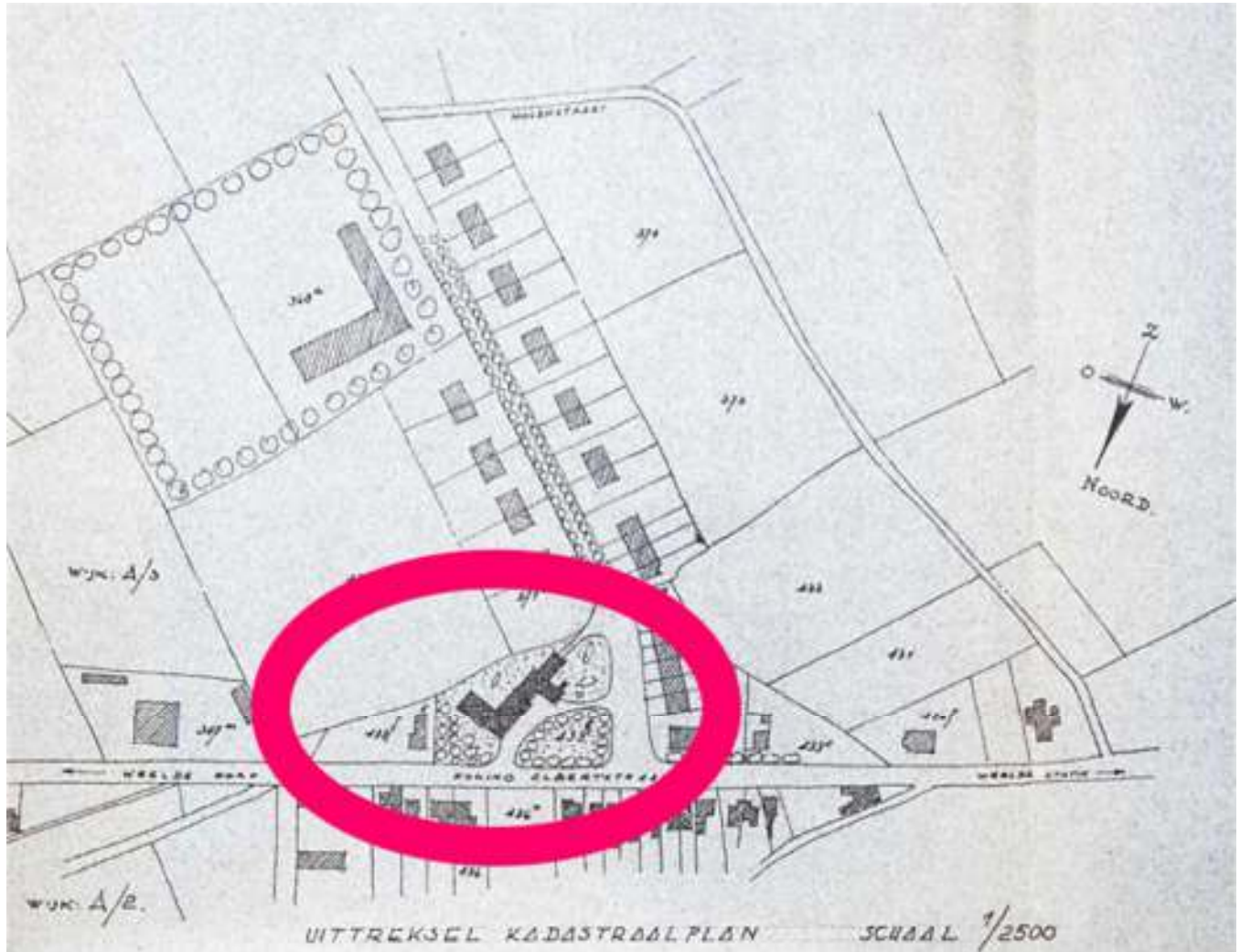
ontwerpen voor vernieuwing van pleinen, parkings en wegen, goede praktijken op vlak van klimaatadaptieve groenaanleg, waterbeheer en materiaalkeuze.

De regionale positie en het uitgebreide netwerk van IOK wordt ingezet om kennisdeling met alle gemeenten in de Kempen en Vlaanderen te verwezenlijken.

Dit zorgt ervoor dat de middelen van dit project optimaal renderen en ook toekomstige investeringen op publiek én privaat domein gestuurd worden richting minder beton en meer leefkwaliteit.

Maar hoe was het vroeger bij het gemeentehuis?

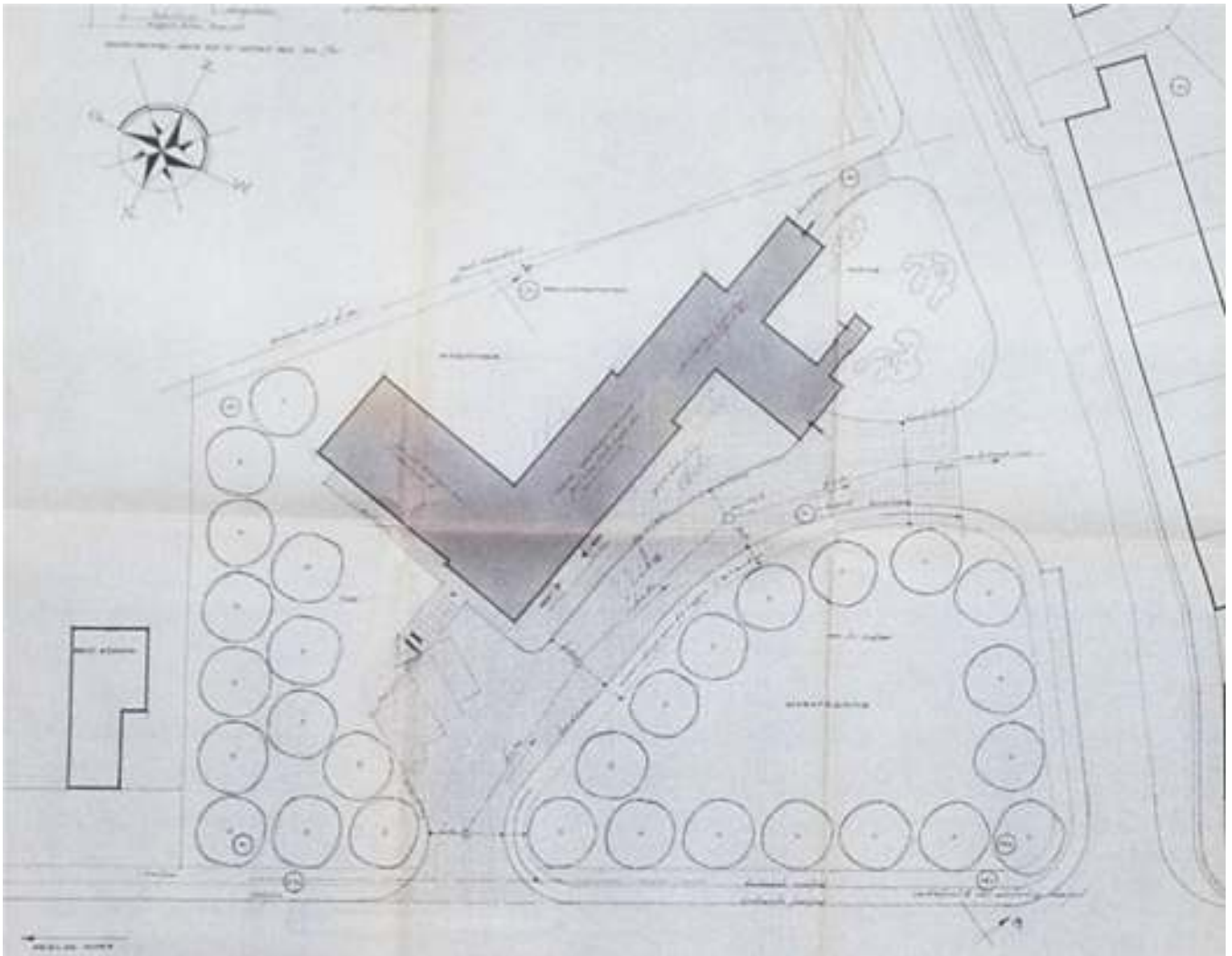
De oude vleugel van het gemeentehuis dateert van 1957 en is ontworpen door architect Jozef Schellekens. Op het overzichtsplan kan men het ontwerp van de architect vinden voor het parkje tussen het gemeentehuis, de Gemeentelaan en de Koning Albertsstraat.

In de rode cirkel het ontwerp voor gemeentehuis van Weelde in 1957 door architect Jozef Schellekens (bron: archief gemeentehuis)

Situatie in 1958

Gedetailleerd plan inplanting parkje, 1957 (bron: archief gemeentehuis)

Luchtopname enkele jaren na de ingebruikname van het gemeentehuis in 1958

Huidig plein voor het gemeentehuis, gerealiseerd in 2000

Besluit: Na 25 jaar verharding keert men terug naar ontharding omwille van de klimaatcrisis. Gelukkig wordt het project gesubsidieerd zodat Ravels plusminus schuldenvrij blijft.

Fotohoek

Beste lezer, kijkt u thuis ook eens in de oude schoenendoos op zolder naar die oude familiefoto's. Ziet u oude foto's die het bewaren waard zijn, kom naar ons, wij bewaren ze met plezier en met zorg voor ons nageslacht. Kan u er geen afstand van doen, wat best mogelijk is, dan zouden wij deze mooie foto's graag kopiëren en kan u ze behouden. Vergeet vooral niet op de achterzijde van de foto de naam van de personen en de plaats van de foto te noteren. Als onze voorouders dat maar niet waren vergeten, dan hadden we deze rubriek niet nodig gehad. Ga nu maar gauw naar de zolder, want anders komt het er niet meer van!

Als u de namen kent, verzoeken wij u vriendelijk contact op te nemen via e-mail met: voorzitter@nicolaus-poppelius.be of telefonisch op het nummer 0032 468 27 69 52.

1: Burgemeester J. Segers, 2: x, 3: Jos Dupré, 4:x, 5:x; **er zijn nog drie mensen onbekend. Wie kan ons helpen?**

Sinds het vorige tijdschrift zijn er nog twee namen gesuggereerd: nr. 2 zou Jos Coppens zijn en voor nr.4 kregen we Rik Van Tigchelt

Foto van vorig tijdschrift

Adrianus Theodorus Hendrixx, geboren Poppel 23/4/1902 (deze staat in boek Poppel pagina 418; zijn ouders zijn op 23/1/1901 getrouwd, dus misschien datum van foto 23/1/1931), volgens onze lezer zijn foto uit boek en de foto in tijdschrift op dezelfde dag gemaakt)

Getrouwd Poppel 26/4/1924 met Maria Justina Poppeliers, geboren Poppel 23/12/1900

En hun kinderen:

Zoon: Antoine Maria Germaine Gabriel Hendrixx, geboren Antwerpen 28/9/1925

Dochter: Wilhelmina Joanna Jozef Maria Theresia, geboren Antwerpen 13/4/1930

Wie kent deze mensen? Voor deze foto kregen we met zekerheid dat nr. 3 Jan Van Gils is, die vroeger schepen

was in Ravels. Men gaf ook meerdere keren aan dat nr. 2 mogelijk en voor sommigen met zekerheid Jos Coppens was. Nr. 5 is Adri Timmermans.

Nieuwe foto

**Wie kent deze
kereltjes?**

**Graag uw antwoord
aan:
[voorzitter@nicolaus-
poppelius.be](mailto:voorzitter@nicolaus-poppelius.be)**

of

**telefonisch op het
nummer 0032 468 27
69 52.**

Werken in het archief-depot in het oude schoolhuis

Foto's van Mieke Van Hauteghem

Hier is men bezig met documenten, krantenknipsels en dergelijke te objectiveren en klaar te maken voor de inventarisatie in de computer.

We herkennen duidelijk Hugo Bax en Fons Adams

In deze afdeling behandelt men rouwprentjes, gemeentefiches, foto's, enz...

We herkennen: Harry, Marc, André en Ingrid

Behandeling van schilderijen, fotokaders, heiligenbeelden, enz... door Ludo, Paul en Jan

Gaat ons erfgoed deze weg op?

Gelezen in Gazet van Antwerpen op vrijdag 23 mei 2025, Stijn Janssen

Nu in onze gemeente de kerken een herbestemming zullen krijgen is het hoofdzaak om het religieuze erfgoed met het nodige respect te behandelen. Het artikel in de Gazet geeft aan wat er kan gebeuren als eender wie beslist om het kerkmeubilair naar eigen goeddunken te gebruiken of misbruiken. Leesplezier is er niet mee gemoeid, eerder ergernis en verontwaardiging.

De 17de-eeuwse houten communiebank ligt buiten aan de achterkant van de Sint-Apolloniokerk. (© Stijn Janssen)

Historische communiebank ligt te verkommeren aan kerk Mol-Achterbos: “Dit is een regelrechte schande”

Een communiebank uit de zeventiende eeuw ligt al wekenlang in weer en wind te verkommeren aan de Sint-Apolloniakerk van Mol-Achterbos. “Een schande”, zo reageert Jo Lommelen van de Molse Kamer voor Heemkunde. De ontwijde kerk wordt vandaag gebruikt door de armoedebeweging M.I.N. “We betreuren het voorval, maar het is een samenloop van omstandigheden”, verontschuldigt M.I.N.-voorzitster Dianne Kerkhofs zich.

Pas donderdag werd Jo Lommelen ervan verwittigd dat de communiebank aan de achterzijde van de kerk lag te verkommeren. “De bank ligt er blijkbaar al een tijdje en is al zwaar beschadigd”, stelt Lommelen. “Het is een waardevol stuk dat dateert uit de zeventiende eeuw. We zijn er niet 100 procent zeker van, maar oorspronkelijk stond ze allicht in de kerk van de priorij van Corsendonck. Later is ze overgebracht naar de kerk van Achterbos. Hoeveel de communiebank waard is, weet ik niet. Maar het stuk heeft zeker een historische waarde.”

Tegen de afspraken in

De kerk van Mol-Achterbos is al jaren ontwaard en mag door de armoedebeweging M.I.N (Mensen in Nood) gebruikt worden om tweedehandsmaterialen te stockeren en aan te bieden aan mensen in armoede. "De afspraak was dat M.I.N. de voorwerpen en meubilair in de kerk zou laten staan en niet zou verwijderen", stelt Lommelen. "Het is spijtig dat dit nu toch is gebeurd."

"Ik betreur het ten zeerste", zo stelt Diane Kerkhofs van M.I.N. "Maar het was een geval van *heirkracht*. Een maand geleden vond in Mol een garageverkoop plaats en die goederen werden in de kerk opgeslagen. Hierdoor kampten we met plaatsgebrek. Om die reden hebben we bank even buiten moeten zetten. Maar we hadden ze wel beschermd met plastic zeilen."

Jo Lommelen voorzitter van de "Kamer voor Heemkunde" stelt dat de afspraak was dat M.I.N. de voorwerpen en meubilair in de kerk zou laten staan en niet zou verwijderen. Het is spijtig dat dit nu toch is gebeurd. *"Ik kan het niet aanzien om de communiebank zo te zien verkommeren", zegt Jo Lommelen nog. "Ik ga ze met beschermingsmateriaal inpakken zodat ze kan drogen. Meer kan ik niet doen. De gemeente Mol is hier geen betrokken partij. De kerk is nog steeds in beheer van de kerkfabriek en de communiebank is eigendom van de kerk. Maar zo'n stuk mag niet verloren gaan. Hopelijk gaan de mensen die stukken ontvreemd hebben ze nog terugbrengen."*

Geen mankracht

"We hadden ook de vaste intentie om ze terug te plaatsen" zegt Diane Kerkhofs nog. "Maar het ontbrak me letterlijk aan de nodige mankracht. Met alleen vrouwen konden we dit niet klaren. We werken ook alleen maar met vrijwilligers." Diane stelt dat ze ondertussen al wel de nodige mensen heeft opgetrommeld om de communiebank vandaag nog terug te plaatsen in de kerk. De hamvraag is of dat niet te laat is. De eiken communiebank is al ernstig beschadigd en op de koop toe zijn houten panelen al verdwenen. "Er gebeurt 's avonds veel rond de kerk van Achterbos dat het daglicht niet mag zien", geeft Diane aan.

Lief en Leed

Onze deelneming betuigen wij bij het overlijden van:

Andreas Willems, echtgenoot van Ida Raaymakers, overleden op 9 juni 2025

Irma Govaerts, echtgenote van Marcel Caers, overleden te Turnhout op 19 juni 2025

Jos Bax, echtgenoot van Corry Broers, overleden te Turnhout op 23 juli 2025

Ook dat nog...

Dat Nederlanders graag naar België komen, is tegenwoordig geen nieuws meer. Maar in het archief van de "Nieuwe Tilburgsche Courant" vonden we enkele merkwaardige knipsels. Zij bevestigen dat Antwerpen al voor de Tweede Wereldoorlog een populaire bestemming was voor de "Ollanders".

Tilburgsche Berichten.

UITSTAPJES NAAR BELGIE DIE NIET DOORGINGEN.

De grens was hermetisch gesloten.

Wegens communistische betooging te Antwerpen.

Belgische regeering vreesde „hulptroepen” uit ons land.

Vele landgenooten, waaronder ook vele Tilburgers, die gisteren den Zondag in Antwerpen wilden doorbrengen of per auto een ritje naar België wilden maken, werden aan de **grens** onaangenaam verrast met de mededeeling, dat er niemand werd doorgelaten.

Alle voertuigen, op een heel enkele uitzondering na, werden onverbiddeijk teruggestuurd. Niemand kwam er door! Aan alle grensposten hield de Belgische **douane** zich op den achtergrond en hadden zwaar gewapende, in veldtenuue gestoken gendarmes de leiding van het grensverkeer overgenomen. Vooral op autobussen had men het voorzien. Aan de geheele Belgisch-Nederlandsche **grens** van Maastricht tot Sluis, werden honderden auto's, w.o. tientallen bussen voor de gebruikelijke Zondagsche uitstapjes naar België, geweigerd. Onderhandelen of protesteeren hielp niet. De gendarmes verklaarden zonder veel omhaal, dat de **grens** gesloten was. Slechts enkele luxe auto's, waarvan de inzittenden zich zoo uitvoerig mogelijk konden legitimeeren, en konden aantoonen, dat zij om zuiver familie-aangelegenheden of voor plezier naar België wilden komen, werden na langdurig en nauwgezet onderzoek doorgelaten. Onderweg zijn dan nog deze auto's op Belgisch grondgebied herhaaldelijk aangehouden en onderzocht.

Zooals gezegd, zijn ook vele Tilburgers, die op weg waren naar België, aan de **grens** geweerd. Voor een zeker reisbureau alhier, dat van onaangenaamheden aan grenzen weet mee te praten, was het een strop. Verschillende bussen van dit bureau, vol Tilburgers met kaartjes voor de opera van Antwerpen in hun zak, werden teruggestuurd. Een autobus kwam zeker de **grens** niet over. Ook aan de Belgische grenskantoren van Poppel en **Baarle-Nassau** werd alles tegengehouden. Te Poppel zijn gisteren niet minder dan 20 volgeladen autobussen teruggestuurd.

Dwaze geruchten.

Begrijpelijkwijze gaf een en ander aanleiding tot de meest onzinnige geruchten. „De Belgische **grens** was gesloten!” Wat moest men hiervan denken? De heele **grens** afgezet met gendarmes in oorlogsuitrusting. Te Wuestwezel, waar de Tilburgsche bussen o.a. werden geweigerd, stonden b.v. vijf van die gevaarlijke kerels naast elkaar met de karabijn in de hand midden over den weg. Naar aanleiding daarvan belde ons gisterenmorgen waarschijnlijk iemand op met de ontstellende vraag „of het waar was, dat Duitschland aan Frankrijk den oorlog had verklaard.”

Een ander informeerde door de telefoon of de Belgische **grens** soms gesloten was, in verband met het feit, dat de Fransche troepen het Saargebied bezet hadden!

Men vreesde communisten-invasie.

Nadat wij gisterenmorgen van het weliswaar eigenaardige voorval aan de **grens** hadden kennis gekregen, zijn wij op informatie uitgegaan en wij werden daarbij — in zekeren zin — nogal gerustgesteld.

De straffe maatregel gold een communistische betooging, die gisteren te Antwerpen gehouden zou worden. De Belgische regeering vreesde daarbij een te groote belangstelling van de broeders met sikkel en hamer uit ons land en daar was zij — waar ze gelijk in heeft! — niet op gesteld. Daarom werden natuurlijk vooral de autobussen geweerd, want naar een demonstratie pleegt een politieke partij vooral per dit soort voertuig „materiaal” aan te sleepen. De vrees, voor communistische uitvoer uit ons land schijnt ondertusschen niet ongegrond geweest te zijn, want er zijn te Poppel, bij Reusel en bij Valkenswaard verschillende autobussen met communisten, v.n.l. uit Eindhoven, tegengehouden.

Middelerwijl waren ook wij gerustgesteld, dat de onverwachte krasse maatregelen aan de **grens** van onze naburen geen ernstiger feiten golden. Tot zes uur gisterenavond werd deze nogal ver doorgevoerde controle gehandhaafd. Nadien was het grensverkeer weder normaal.

Nieuwe Tilburgsche Courant van 5 november 1934

Een ander merkwaardig knipsel komt uit het Nieuwsblad van 2 maart 1974. Het vermeldt dat er op Leyheide een en ander gebouwd wordt door Antwerpse politieagenten. Verder behandelde het bericht: herstellingen aan het Gemeentehuis te Poppel en de vraag van het oudercomité aan het gemeentebestuur om bij te dragen in de kosten voor de schoolbus.

Mocht er een lezer meer weten over de affaire van de Antwerpse politieagenten en de weekendhuisjes dan kan men dat laten weten per email aan: voorzitter@nicolaus-poppeli.us.be of telefonisch op het nummer 0032 468 27 69 52.

Politieagenten van Antwerpen illegale bouwers te Poppel?

Bij de bespreking van het gewestplan door de raad te Poppel werd een brief voorgelezen van het Komitee der Weekendhuisjes in België. Hierin werd gevraagd de weekendhuisjes op te nemen in het gewestplan. Er staan te Poppel een 50-tal van die weekendverblijven en daarvan zou het grootste gedeelte volgens burgemeester Coppens toebehoren aan politieagenten uit Antwerpen.

Men is er te Poppel wel toe geneigd deze huisjes in het gewestplan op te nemen indien wordt voldaan aan de eisen die door de hogere overheid zullen gesteld worden. In elk geval mag het volgens de burgemeester de gemeente geen cent kosten en als de eigenaars nutsvoorzieningen willen, moeten zij die zelf betalen.

Verder had de raad enkele opmerkingen op het gewestplan, die vooral betrekking hadden op verloren hoekjes, die volgens de raad beter zouden kunnen benut worden.

Gemeentehuis

Het voorstel van het schepenkollege, bijna 4 miljoen te beste-

den aan de herstelling van het huidige gemeentehuis, viel niet bij iedereen in goede aarde. Raadslid Van Hees vindt dat het verloren kosten zijn in het vooruitzicht van de fusies.

Burgemeester Coppens voerde aan dat zelfs bij een fusie het gebouw nog zal kunnen gebruikt worden als bibliotheek, of bureau-ruimte voor een sociale assistente, ontvanger en controleur van de belastingen en dergelijke.

Van Hees meent echter dat als er een fusie komt de inwoners van Poppel voor al die dingen wel naar Weelde zullen moeten. De andere raadsleden zijn echter wel voor het herstel en keuren het

voorstel goed met negen stemmen tegen een.

Schoolbus

Op verzoek van het ouderkomitee zal de gemeente bijdragen in de kosten voor de schoolbus. Dit kost 1,5 fr. per kind en per km.

Ook hier vindt Van Hees dat het een moeilijke zaak wordt, want die bus doet een ronde van 33 km, wat betekent dat de eerste kinderen om 8 u. op de bus moeten stappen om te 9 u. op school te zijn.

In geheime zitting ten slotte wordt besloten een gerechtelijke procedure te beginnen tegen de direktie van het recreatiecentrum Tulderheyde omwille van het feit dat de belasting van 500.000 fr. voor 1973 nog niet werd betaald. De direktie wil van de gemeente echter eerst de beloofde weg naar het domein, alvorens te betalen. Het gerecht zal in deze zaak een uitspraak moeten doen.

Heemkunde Erfgoed Ravels, Nicolaus Poppelius vzw

BESTUUR:

Voorzitter:	Vacant		
Voorzitter ad interim:	Cis Vissers,	franciscus.vissers@telenet.be	014 65 67 50
Secretaris:	Rita Keyzers,	secretaris@nicolaus-poppelius.be	0496 33 24 01
Penningmeester:	Ries van der Linden	penningmeester@nicolaus-poppelius.be	014 47 80 66
Leden:	Andre Van Gils	andre_van_gils@telenet.be	014 65 68 93
	Mieke Van Hauteghem	lumie@skynet.be	014 68 73 32
	Harry Vrijzen,	harry.vrijzen@telenet.be	014 65 64 20
	José Schlappi,	joseschlappi@gmail.com	0485 11 92 83
	Paul Van Baelen,	vanbaelenpaul@gmail.com	014 65 73 15
	Frank Konings,	fkonings523@gmail.com	014 71 53 74
	Karin Lauwers,	karinlauwers11@gmail.com	0474 72 94 04
	Bas Van Haeren,	bas.van.haeren@skynet.be	014 69 91 26

REDACTIEADRES:

redactie@nicolaus-poppelius.be

Voor informatie in verband met de inhoud van dit tijdschrift, de vormgeving of verschenen teksten kunt u steeds terecht op het redactieadres.

Wenst u een tekst of een idee voor publicatie aan te bieden, dan kunt u dit ook doen via een bestuurslid.

(Iedere auteur is verantwoordelijk voor de ingestuurde werken.)

CONTACTGEGEVENS:

Adres: Heemkunde Erfgoed Ravels, Nicolaus Poppelius vzw, Dorp 64, 2382 Ravels-Poppel

Bankrelatie:

Rekeningnummer: 733-3522204-67

IBAN: BE93 7333 5222 0467

BIC code: KREDBEBB

Museum: Museum Aan de Grens (MAG) "'t Kaske", Dorp 64 te 2382 Poppel

is geopend elke tweede zondag van de maand van 14u. tot 17 uur.

In december, januari en februari is het museum gesloten.

Wel zijn er in deze wintermaanden bezoeken mogelijk na afspraak.

Groepsbezoeken kunnen aangevraagd worden via het reserveringsformulier dat u kunt vinden op onze website.

Aanvragen kunnen natuurlijk ook gedaan worden per brief/telefonisch/E-mail (zie hierboven voor het adres).

Archief- en Documentatiecentrum: Dorp 60, 2382 Ravels-Poppel

Te bezoeken na afspraak: voorzitter@nicolaus-poppelius.be

Website: <https://nicolaus-poppelius.be>

Facebook: www.facebook.com/NicolausPoppelius.MuseumAandeGrens

QR-code Facebookpagina

